

Hevenesi Gábor Régi Magyar Szentség (Ungaricae Sanctitatis Indicia)

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Hevenesi Gábor

Régi Magyar Szentség (Ungaricae Sanctitatis Indicia)

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyvet 1988-ban az Új Ember Szerkesztősége és Kiadóhivatala jelentette meg az ISBN 963 02 5762 9 azonosítószámmal. Ez az elektronikus változat az Új Ember és Sinkó Ferenc engedélyével készült. A programot lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog Sinkó Ferencé és az Új Ember Szerkesztősége és Kiadóhivataláé.

A könyvet illusztráló metszeteket, nyomdai minőségű 300 dpi felbontásban, szürke árnyalatban, "jpg" formátumban adja közre a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár a "Hevenesi_Gabor_Regi_Magyar_Szentség_kepei.zip" nevű fájlban. A képek neve:

- 01_Szent_Istvan_első_magyar_kiraly
- 02_Boldog_Gizella_Szent_Istvan_hazastarsa
- 03_Szent_Imre_Magyarország_hercege
- 04_Szent_Gunther_remete_Szent_Istvan_sogora
- 05_Boldog_Szalomea_Kalman_magyar_kiralyfi_hazastarsa
- 06_Boldog_Beatrice_Masodik_Andras_kiraly_hazastarsa
- 07_Szent_Salamon_Magyarország_kiralya
- 08_Szent_Laszlo_Magyarország_kiralya
- 09_Szent_Hedvig_Szent_Erzsebet_magyar_kiralylany_nagynenje
- 10_Szent_Gertrud_szüz_Szent_Hedvignek_magyarországi_Szent_Erzsebet_nagynenjenek_leánya
- 11_Szent_Erzsebet_Portugalia_magyar_anyától_született_kiralyneja
- 12_Szent_Erzsebet_asszony
- 13_Boldog_Gertrud_szüz_Szent_Erzsebet_leánya
- 14_Szent_Agnes_szüz_Konstancianak_III._Bela_magyar_kiraly_leányának_leánya
- 15_Szent_Margit_IV._Bela_magyarországi_kiraly_leánya
- 16_Boldog_Kinga_Boleslaw_hazastarsa_szüz_es_Szent_Margit_novere
- 17_Boldog_Erzsebet_szüz_III._Andras_kiraly_leánya
- 18_Szent_Lajos_Toulouse-i_püspök_Marianak_V._Istvan_magyar_kiraly_leányának_fia
- 19_Szent_Margit_a_szkotok_kiralyneja
- 20_Szent_David_Skocia_kiralya_a_magyar_anyától_született_Szent_Margit_fia
- 21_Szent_Kalman_Skocia_hercege_a_magyar_anyától_való_Szent_Margit_fia
- 22_Boldog_Erzsebet_domonkos_apaca_V._Istvan_magyar_kiraly_leánya
- 23_Szent_Kazmer_valasztott_magyar_kiraly_Erzsebetnek_Albert_magyar_kiraly_leányának_fia
- 24_Szent_Asztrik_vagy_Anasztáz_kalocsai_ersek
- 25_Boldog_Sebestyen_esztergomi_ersek
- 26_Szent_Gellert_csanádi_püspök
- 27_Szent_Bod_(Bulduş)_vertanu_egri_püspök
- 28_Szent_Besztered_vertanu_nyitrai_püspök

- 29_Boldog_Mor_pecsi_puspok
- 30_Boldog_Agoston_zagrabi_puspok
- 31_Magyar_Szent_Pal_a_predikatorok_rendjenek_elso_magyarorszagi_provincialisa
- 32_Boldog_Ozseb_esztergomi_kanonok_Remete_Szent_Pal_rendjenek_elso_provincialisa
- 33_Zoerard_Szent_Andras_remete
- 34_Szent_Benedek_vertanu_trencseni_remete
- 35_Boldog_Csaki_Moric_dominikanus
- 36_Boldog_Banfi_Buzad_vertanu_a_predikatorok_rendjebol
- 37_Boldog_Ilona_szuz_Szent_Domonkos_rendjebol
- 38_Boldog_Antal_Szent_Ferenc_harmadrendjenek_tagja
- 39_Boldog_Janos_a_predikatorok_rendjenek_magyarorszagi_provincialisa_boszniai_puspok
- 40_Szent_Piligrim_passaui_puspok_Magyarország_apostola
- 41_Szent_Adalbert_pragai_ersek_a_magyarok_apostola
- 42_Szent_Gaudencius_puspok_Szent_Adalbert_testvere_Magyarországon_apostoltarsa
- 43_Szent_Bonifac_vertanu_Szent_Marton_monostoranak_apatja_Magyarországon
- 44_Boldog_Szadok_vertanu_a_predikatorok_rendjebol
- 45_Boldog_Berthold_Szent_Ferenc_rendjebol_Magyarország_apostola
- 46_Thomasius_Szent_Peter_karmelita_apostoli_követ_Magyarországon
- 47_Boldog_Dominici_Janos_apostoli_nuncius
- 48_Szent_Kapisztrán_János_Szent_Ferenc_szerzetéből_Magyarország_apostola
- 49_Marchiai_Szent_Jakab_Szent_Ferenc_rendjebol_Magyarország_apostola
- 50_Boldog_Eskandelyi_Mate_magyar_vertanu_remete
- 51_Borgia_Szent_Ferenc_a_Jezus_Tarsasaganak_III_generalisa
- 52_Tiszteletreméltó_Csepelenyi_György_palos_vertanu

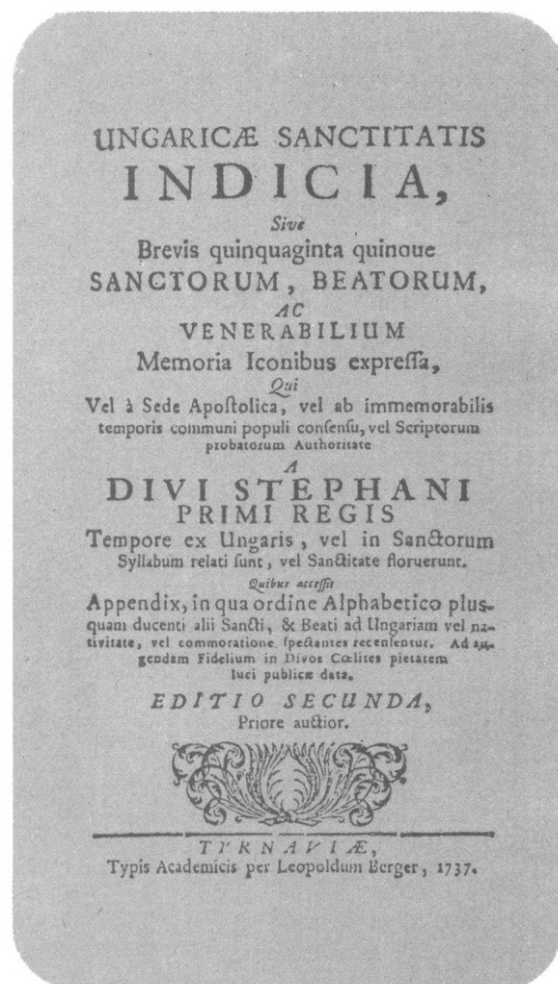
A könyv nem tartalmaz képet a kassai vértanúkról.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	4
Bevezetés, ajánlás	6
Előszó.....	9
Az Olvasóhoz.....	13
Szent István, első magyar király	14
Boldog Gizella, Szent István király házastársa.....	16
Szent Imre, Magyarország hercege.....	18
Szent Günther remete, Szent István rokona	20
Boldog Szalomea, Kálmán magyar királyfinak házastársa.....	22
Boldog Beatrix, Második András király házastársa.....	24
Szent Salamon, Magyarország királya.....	26
Szent László, Magyarország királya	28
Szent Hedvig, Szent Erzsébet magyar királylány nagynénje.....	30
Szent Gertrud szűz, Szent Hedvignek, Magyarországi Szent Erzsébet nagynénjének leánya	32
Szent Erzsébet, Portugália magyar anyától született királynéja	34
Szent Erzsébet asszony	36
Boldog Gertrud szűz, Szent Erzsébet leánya	38
Szent Ágnes szűz, Konstanciának, III. Béla magyar király leányának leánya	40
Szent Margit, IV. Béla magyarországi király leánya	42
Boldog Kinga, Boleslaw házastársa, szűz és Szent Margit nővére.....	44
Boldog Erzsébet szűz, III. András király leánya.....	46
Szent Lajos, Toulouse-i püspök, Máriának, V. István magyar király leányának fia	48
Szent Margit, a skótok királynéja	50
Szent Dávid, Skócia királya, a magyar anyától született Szent Margit fia	52
Szent Kálmán, Skócia hercege, a magyar anyától való Szent Margit fia	54
Boldog Erzsébet, domonkos apáca, V. István magyar király leánya.....	56
Szent Kázmér, választott magyar király, Erzsébetnek, Albert magyar király leányának fia ...	58
Szent Asztrik v. Anasztáz, kalocsai érsek.....	60
Boldog Sebestyén, esztergomi érsek.....	62
Szent Gellért, csanádi püspök	64
Szent Bód (Buldus) vértanú, egri püspök	66
Szent Beszteréd vértanú, nyitrai püspök.....	68
Boldog Mór, pécsi püspök	70
Boldog Ágoston, zágrábi püspök.....	72
Magyar Szent Pál, a prédikátorok rendjének első magyarországi provinciálisa	73
Boldog Özséb, esztergomi kanonok, Remete Szent Pál rendjének első provinciálisa	75
Zoerard Szent András, remete.....	77
Szent Benedek vértanú, trencsényi remete	79
Boldog Csáki Mór, dominikánus	81
Boldog Bánfi Buzád, vértanú a prédikátorok rendjéből	83
Boldog Ilona szűz, Szent Domonkos szerzetéből	85
Boldog Antal, Szent Ferenc harmadrendjének tagja.....	87
Boldog János, a prédikátorok rendjének magyarországi provinciálisa, boszniai püspök.....	89
Szent Piligrim, passauai püspök, Magyarország apostola	91
Szent Adalbert, prágai érsek, a magyarok apostola	93

Szent Gaudencius, püspök, Szent Adalbert testvére, Magyarországon apostoltársa	95
Szent Bonifác vértanú, Szent Márton monostorának apátja Magyarországon	97
Boldog Szádok vértanú, a prédikátorok rendjéből.....	99
Boldog Berthold, Szent Ferenc rendjéből, Magyarország apostola.....	101
Thomasius Szent Péter, kármelita, apostoli követ Magyarországon	103
Boldog Dominici János, apostoli nuncius.....	105
Szent Kapisztrán János, Szent Ferenc szerzetéből, Magyarország apostola	107
Marchiai Szent Jakab, Szent Ferenc rendjéből, Magyarország apostola	109
Boldog Eskandély Máté, magyar vértanú, remete	111
Borgia Szent Ferenc, a Jézus Társaságának III. generálisa	113
Tiszteletreméltó Csepelényi György, pálos, vértanú	115
A kassai vértanúk: Körösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért, a Jézus Társaságának tagjai	117
Függelék. Egyéb magyar vonatkozású szentek és boldogok jegyzéke.....	118
A szentek keresztnév szerint.....	127

Bevezetés, ajánlás

RÉGI MAGYAR SZENTSÉG

avagy

ÖTVENÖT MAGYAR SZENT ÉS BOLDOG

valamint

TISZTELETREMÉLTÓ KÉPEKKEL IDÉZETT

rövid emlékezete, akiket vagy az Apostoli Szék, vagy a
nép időtlen idők óta kimutatható közmeggyőződése,
vagy hitelt érdemlő szerzők ítélete

SZENT ISTVÁN

első királyunk idejétől fogva a szentek jegyzékébe
iktatott vagy akik szentség hírében ékeskedtek.

FÜGGELÉKKEL,

amely betűrendben kétszáznál több szent és boldog
adatait sorolja fel, akik Magyarország területén születtek

vagy ott megfordultak.

Hevenesi Gabriel S.J. könyve latin nyelven, Ungaricae Sanctitatis Indicia címmel megjelent 1692-ben és 1737-ben, magyar nyelven Régi Magyar Szentség címmel 1692-ben és 1695-ben

Nagyszombatban az Akadémia betűivel, most pedig Szent István király halála 950-ik évfordulóján, 1988-ban Pest-Budán az Új Ember hetilap kiadásában a mai magyar nyelvhez igazítva.

Az 1737-es latin kiadás szövegét lefordította és átigazította:

Sinkó Ferenc

Szent István halálának 950. évfordulóján

Dr. Lékai László bíboros,
esztergomi érsek emlékének

Előszó

A könyv, a magyar szentek koszorújának első teljességre törekvő összegyűjtése, melyet Szent István első magyar király halálának kilencszázötvenedik évfordulóján adunk új kiadásban a magyar katolikus olvasók kezébe, először 1692-ben jelent meg latin és magyar nyelven *Indicia Sanctitatis Ungaricae* illetve *Régi Magyar Szentség* címmel. Azóta sokat merítették belőle és sokszor idézték, de változatlan – és némileg kibővített – szöveggel kétszázötven esztendeje, 1737-ben jelent meg utoljára latin nyelven. A Hoffmann és Schott aláírással jelzett metszetek csak a latin nyelvű változatait díszítették.

Szerzőjét akkor se a latin se a magyar nyelvű kiadások nem tüntették fel. Emiatt az irodalomtörténészek a magyar változatot más auktornak, névszerint Tarnóczy Istvánnak tulajdonították. Az újabb kutatások és vizsgálódások megállapították, hogy mindkét változat írója Hevenesi Gabriel S.J.

Ez a névtelenség, a maga személyének háttérbe szorítása, kifejezetten jellemzi Hevenesi egyéniségét is, életprogramját, célkitűzéseit is. Fennmaradt képmásáról egy keskenyarcú aszkéta tekint maga elé. Az önmegtagadás útját járta, mint a szentek, akiket népszerűsített: derekán vasláncot viselt, s az annyira beleette magát a húsába, hogy csak operációval lehetett eltávolítani. Naponta négy órát aludt. Mindezt azért, hogy példát adjon az önfegyelemből a magyar társadalomnak, amelynek erkölcsi felemelkedését és újjászületését kívánta munkálni minden írásával.

Kishevesi Hevenesi Gabriel Jézus Társaságához tartozó paptanár, bölcséleti és teológiai doktor, a vasmegyei Miskén született kismemesi családból 1656. március 24-én. Fiatal éveiről kevés adat maradt fenn. 1671-ben, tizenöt esztendőes fejjel lépett be a jezsuita rendbe. Tanári működését Nagyszombatban kezdte mint a humaniorák oktatója. Elhivatottságát hamarosan felfedezték előjárói, egyre nagyobb feladatokkal bízták meg őt. Pályafutásának lépcsői: teológiát tanít Bécsben, majd Graz-ban, 1700-tól 1706-ig a bécsi rendi kollégium rektora, újoncmester, a nagyszombati egyetem bölcsészkar dékánja, a bécsi Pázmány intézet igazgatója és az osztrák rendtartomány főnöke.

Haláláig munkatársa és tanácsadója Kolonics bíborosnak, véleményét nem egyszer kikérte Lipót császár és király. Emiatt a magyar történetírás és irodalomtörténet a legutóbbi időkig, ugyanúgy sommásan Habsburg-pártinak könyvelte el, ahogyan az előző nemzedék nagy magyar jezsuitáit is, élükön Pázmánnyal. Az újabb, tárgyilagosságra törekvő történeti és irodalomtörténeti szemlélet Pázmányt már tárgyilagosan ítéli meg: megállapítva, hogy az adott történelmi és politikai helyzetet elfogadta, beleilleszkedett abba, életének és munkájának célját és tartalmát azonban a magyarság erkölcsi és szellemi felemelésében látta. Ugyanez mondható el Hevenesiről is – elsősorban éppen ennek a könyvének, a *Régi Magyar Szentség*nek elemzése alapján.

Hevenesi 1715. március 15-én halt meg Bécsben. Irodalmi működésének három és fél évtizede alatt, 1680 és 1715 között harmincnégy könyve jelent meg nyomtatásban. Ezek közül öt bölcséleti, kettő természettudományos tárgyú, a többi, tehát a túlnyomó rész a hívek, főként a fiatalság erkölcsi nevelését és önnevelését kívánta szolgálni és elősegíteni a szentek életéből merített példákkal és tanulságokkal. Műveit – az egy *Ungaricae Sanctitatis Indicia* magyar változatát kivéve – latinul írta meg és adta ki. Ez egyfelől sajnálatos negatívuma, mert elzárta vele magát a későbbi magyar nyelvű olvasó közönségtől és kiiktatta a magyar irodalmi köztudatból. (Az Akadémiai kiadó 1963-ban megjelent Magyar Irodalmi Lexikona például egyetlen sorral sem emlékezik meg róla, noha az ugyancsak Akadémiai kiadónál 1964-ben megjelent Magyar Irodalom Története, külön alcím alatt tárgyalja munkásságát.)

Sokkal inkább értékelik történetírói, elsősorban forráskutatói kezdeményezéseit és tevékenységét. A következő lapokon olvasható előszavában is elpanaszolja, hogy a török elpusztította vagy szétszórta nemzeti történetünk forrásainak javarészét. Ezért indította meg a magyar történeti források gyűjtését. A *Modus materiae conquerendae* (Adatgyűjtési útmutatás) című 1693-ban kiadott felhívása a magyar tudományos történetírás alapító okmányának tekinthető. Felhívása nyomán 140 kötetnyi kéziratos forrásanyag gyűlt össze (a Budapesti Egyetemi Könyvtárban őrzik), ebből kilencvenegy ívrét kötetet maga Hevenesi gyűjtött össze és másolt le. Ezt a roppant munkát valóban csak napi négyórás alvás árán végezhetette el.

Az a tény, hogy latinul írta munkáit, másfelől hatalmas európai olvasottságot eredményezett számára. Latin nyelvű kiadásait nehéz még összeszámolni is. Szinnyei mintegy százhetvenet sorol fel, hozzátéve, hogy „stb.”. Fordították német, lengyel, horvát, cseh, francia és portugál nyelvre. A *Scintillae Ignatianae* (Szent Ignác mondásaihoz fűzött reflexiók az év minden napjára) először 1705-ben Bécsben megjelent munkájának legutóbbi cseh fordítása például – *Citaty a reflexe k dennimu zamysleni* – Napi elmélkedésre való idézetek és reflexiók címmel 1982-ben jelent meg Rómában olyan sorozatban, amely Joly, Quist, Guardini, Merton, Loew, Ratzinger és Wojtyła műveit kínálja olvasóinak. Szinnyei két magyar átváltetésről emlékezik meg. Taxonyi János 1739-ben magyarra fordította a *Quadragesima Christo patienti sacra* – A szenvedő Krisztussal megszentelt negyven nap című elmélkedés gyűjteményét, ez négy kiadást ért meg. A múlt században, 1823-ban jelent meg magyar nyelven is *Ars bonae mortis* – A jó halál művészete című aszketikus műve Bors György fordításában.

Ami magának Hevenesi *Indicia Sanctitatis Ungaricae* című könyvének jelentőségét illeti, ezt akkor értjük meg, ha figyelembe vesszük, hogyan és milyen szempontok szerint közvetítették a magyar szentek életét a megjelenését megelőző időkben. Bármennyire is népszerűek voltak Magyarországon a magyar szentek – István, Imre, László, Erzsébet – a középkori és barokk prédikációkban és hagiográfiai művekben a „rég magyar szentség” nem volt szempont, legalábbis nem került előtérbe. A szerzők – Temesvári Pelbárt, Laskai Oswát, kódexek névtelenjei, a reneszánsz és a barokk auktorok, Illyés András, nem hangsúlyozták erősebben az általuk tárgyalt szentek magyar voltát. Gyöngyösi Gergely is csupán szerzete díszeként mutatta be az egyetlen magyar rend, a pálosok szentjeit.

Hevenesi tehát úttörő a magyar irodalomban, mikor egybekapcsolja a szentség és magyarság, pontosabban a szentek és Hungária fogalmköreit. Ezt az úttörő jelentőségét kifejezetten elismerik kortársai, például az 1743–44-ben két kötetben megjelent *Acta Sanctorum Ungariae* – A Magyarországi Szentek Cselekedetei, amely Hevenesi kezdeményének folytatását jelenti, az általa felsorolt szentek legendáit közli. (Ez a latin nyelvű munka is várja még magyar fordítását és kiadását.)

Ez a szerény terjedelmű, de nagy területet felölelő könyv, amelyet most az olvasó a kezében tart, számos későbbi hasonló tárgyú gyűjteménynek lett nemcsak forrása, hanem mintája. Ritkán vallják be, de belőle veszik hőseiket, nem is gyarapítják életrajz gyűjteményüket újabb magyar szentekkel. Pedig, mint a továbbiakban olvashatjuk, Hevenesi éppen azért adta ki kis könyvét, hogy még más ismeretlen magyar szentek és boldogok felkutatására, köztudatba vitelére buzdítson.

Tudós szerzőnk két célt kívánt szolgálni gyűjteményével. Az első azonos minden katolikus szent életrajz célkiűzésével: életmintát nyújtani a hívőnek, amit követnie kell, hogy ráléphessen a tökéletesség szűk, meredek és nehéz ösvényére.

Van azonban másik célja is: közösségi, társadalmi. Ébresztteni és serkenteni akarja a hódoltság után új életet kezdő kárpát-medencei társadalom erkölcsi köztudatát, felelősségérzetét, áldozatkészségét. Mind az első – a pázmányi, mind a második – a Hevenesi-féle barokk reformnemzedék hitszónokai, nevelői, írói jól tudták és látták, hogy az egyéni és a közösségi erkölcs elválaszthatatlan egymástól, az egyik nem tud tartósan fennmaradni és fejlődni a másik

nélkül. Ezért hangsúlyozzák morális tárgyú írásaikban elődeiknél sokkal erőteljesebben a közösségi erkölcs törvényeit.

Egyes irodalomtörténészek fölényes és lebecsülő szavakkal mutatják be a „barokk kegyességi irodalom” ilyen irányú törekvéseit, csak „nemesi nacionalista szölamokat” látnak fejtegetéseikben és érveléseikben. Ez a könyv legyen a tanúja, mennyire távol áll a kor magyar katolikus szerzőitől a nacionalizmus. Amit Hevenesi az ő szentjeinek felsorolásával, életük példájával sugall és sugároz, az a barokk katolikus patriotizmus, a Kárpát-medencében, Hungáriában együttélő nemzetiségek hazaszeretete.

Igen tanulságos e vonatkozásban a jelen fordítás alapjául szolgáló 1737-es kiadás ajánlása. Az Ungaricae Sanctitatis Indicia másodszorra nagyszombati végzős akadémisták áldozatkészségéből látott napvilágot. Az ajánlás közli névsorukat és az azévi vizsgadolgozat tárgyát. A diákoknak, akik, legyen bármilyen hangzású a nevük, hungarusoknak vallották magukat, két kérdésre kellett választ adniuk dolgozatukban és vizsgájukon: 1. Vajon Hungária fegyverekkel tündöklék-e inkább avagy szentségével – azaz szentjeivel? 2. Hungária adott-e több szentet más országoknak, vagy ő kapott-e többet azoktól?

Arról nem szól a feljegyzés, mit válaszoltak az 1737-ben Nagyszombatban vizsgázott hungarusok. Hevenesi felfogását azonban – amely nemcsak az ő egyéni álláspontja, hanem a magyar katolikus barokk irodalmának egészéé, – nagyon tisztán ki lehet tapintani az Ungaricae Sanctitatis Indicia szentjeinek lajstromából. Mindenekelőtt egységben látja és vállalja ennek a területnek az egész múltját; a Római Birodalom Pannóniájával és Dáciájával együtt ugyanúgy előzménye a mai – illetve az akkori barokk Hungáriának, – ahogyan a hunok, az avarok, magyarok, szlávok, kunok. És nemcsak a szépet, a dicsőt és dicsekednivalót emeli ki a múlt hömpölygő folyamából, hanem a rosszat is. A pannóniai szentek azért jelentik örökségünket, mert itt szenvedtek vértanúhalált a provincia bakóinak eszközei alatt, Szent Orsolya és Kordula azért magyar szentek, mert Attila harcosai ölték meg őket.

Hungária – tanítja Hevenesi könyve – szentjei által elválaszthatatlanul egy Európával. Szentek vándoroltak el innen távoli tájakra, Szent Márton Savariából Tours-ba, az Atlanti-óceán partjára. Magyar vonatkozású Írország apostola, Patrik is, mert rokona volt Mártonnak. Az Árpádok egész Európát behintik szentekkel, Portugáliáig, Skóciáig, Szicíliáig, a szomszéd országokról nem is szólva. Csupa meghatóan kedves egyéniség a szentek Európát felölelő koszorújában.

Nemcsak adott szenteket ez a föld Európának, hanem kapott is attól, bőven, legalább ugyanannyit. Felesleges neveket felsorolni, megtalálja az olvasó a következő lapokon, hány áldozatkész szellem fáradozott ezen a tájon a földrész legkülönbözőbb sarkaiból az egyetemes európai kultúra megannyi szép eszményéért.

A harmadik gondolat, amelyet Hevenesi szentjei hirdetni és dokumentálni kívánnak: a Kárpát-medence népeinek testvérisége és sorsközössége. Erről tanúskodnak szerinte a dák vértanúk, a horvát földről elszármazott Szent Jeromos, Cirill és Metód, akik a Duna mellett lakó elődeink hirdették az evangéliumot, a nyitrai szláv kereszténység apostolai, a magyar domonkosok, akik az al-dunai kun misszióban ontották vérüket.

Hevenesi meglátásait, gondolatait szívesen fogadták kortársai. E legutóbbit, a Kárpát-medence népeinek testvériségéről vallott felfogását is. Frappáns bizonyítéka ennek az orawkai fatemplom. Orawka jelenleg Lengyelországhoz tartozik, tizenhárom más községgel együtt 1919-ig a történelmi Magyarország részét alkotta. A Babia Góra és a Jablonkai hágó között elterülő Felső Árvai terület a görál lakosság követelésére került Lengyelországhoz. Az orawkai fatemplom egyike a Kárpátok legszínesebb szentegyházainak: a mennyezetét, falait, berendezését képek borítják. Közöttük ott látható Hevenesi Gabriel könyvének ötven illusztrációja is, ismeretlen piktor ecsetjével és színeivel felpingálva és a népek testvériségének, az európai és közép-európai szentek egységének szentélyévé avatva az Árva-megyei fatemplomot.

Szerzőnk – bár történetírói, tehát tudományos feladatokról is szól előszavában, nevezetesen arra buzdít, hogy az őt követő magyar történészek emeljenek ki a feledésből minden magyar szentet – mégis elsősorban a mindennapok útját járó honfitársai igényeit és szükségleteit tartotta szem előtt. Nem tudományos opust akart összeállítani, hanem olvasmányt adni az emberek, családok kezébe.

Ehhez a célkitűzéshez alkalmazkodunk mi is e jelen fordításban és kiadásban. Hevenesi korának barokk irányát, cirkalmas, ugyanakkor tömör, szimbólumokkal, utalásokkal megrakott mondatait, – tiszteletben tartva mondanivalójának lényegét – igyekeztünk hozzáalkalmazni a mai olvasó igényeihez, az egyszerűséghez, áttekinthetőséghez, nem különben az ökumenizmus légköréhez és a mai ember ízléséhez, mely idegenkedik az önmegtagadási gyakorlatoknak a középkorban és a barokk időkben kedvelt végletes példáitól és azok verista taglalásaitól.

Hevenesi könyve – amint maga is rámutatott – úttörő kezdeményezés volt, ami ritkán mentes a hibás adatoktól, különösen, ha a forrásokat csak hosszú és keserves munkával lehet összegyűjteni. Talál az olvasó helyesbítésre, pontosításra és magyarázatra szoruló megállapításokat a következő oldalakon is. Jó néhányat magunk helyesbítettünk fordítás közben. Vannak azonban olyan helyek, amelyeket csak jegyzetekkel lehetne pontosítani. A jegyzetek viszont túlságosan megnövelnék a könyv terjedelmét. A magyar szentek életének kritikai feldolgozása nem is népszerű olvasmánynak szánt könyv feladata, hanem tudományos kiadványé, amely kétszázötven esztendő után valóra váltaná Hevenesi álmát: összefoglalná a magyar szentek legendáit és éleadataik hiteles forrásait. A könyvben előforduló neveket és évszámokat igyekeztünk a lexikonok adataihoz igazítani, egyeseket azonban, amelyekben a mai kutatók se egyeznek meg, meghagytuk az eredeti szerint.

A szerző megadja a könyv forrásait is, de odavetett utalásokkal, az auktorok és művek rövidített megjelölésével. Ezek megfelelő és használható idézése is túlságosan megnövelte volna a szöveg jegyzetanyagát, hogy az túlnőtt volna a könyv keretein. Ezért nem idézzük a forrásairól szóló hiányos utalásait sem. Mindez tudományos igényű kiadás feladata lesz. A képaláírások szövegében előforduló hibás évszámokat nem lehetett kijavítani, mert részei a metszetnek. A fordításban helyesbítettük.

Akármennyire népes is Hevenesi Gabriel magyar szentjeinek tábora, nem tartalmazza – amint azt szerzőnk is bevallotta – mindazon férfiak és nők nevét, akik Hungária területén és hatósugarában jutottak el az életszentség magasabb fokára. Nemcsak az itt felsorolt és ismertetett két és fél száz egyéniség érdemelne meg a szent, boldog vagy tiszteletreméltó jelzőt és azt, hogy példájukból erőt merítsen Isten népe.

Csak példaként említünk meg néhányat a kimaradtak közül. Semmiképp sem szabad megengedni, hogy kihulljon a magyar emlékezetből Szent László leánya, Piroska, Eirené néven bizánci császárné. Ma különösen időszerű mert ekumenikus szent. Életróinak feljegyzése szerint férje, Komnenosz Szép János bizánci császár szentéletű feleségének hatása alatt kereste a kapcsolatokat a pápával, hogy megszüntesse a keleti és nyugati egyház közötti szakadást.

Hiányzik Hevenesi Indiciájából az egy Özséb kivételével a pálos szentek egész koszorúja, az első rendfőnökök sora: Benedek, István, Lőrinc, György, a csodákkal ékes Jámbor Ferenc, a bölcs tanítások mestere Bereck, Nagy Lajos király barátja, a gyógyító és prófétai képességekkel megáldott Lukács, Gergely, Szombathelyi Tamás, a bibliafordító nagy aszkéta, Báthori László, hogy csak néhányat említsünk azok közül, akikről csodálatra méltó dolgokat mond el a „Vitae Fratrum Paulinorum”-ban a rend krónikása, Gyöngyösi Gergely.

Szívesen emlegetik szónokaink, íróink Pannónia virágos kertjét. Nem volna szabad megengedni, hogy jámbor szólam legyen, amelynek gazdag tartalma rejtve marad a magyar, főként a magyar katolikus közönség előtt.

Az Olvasóhoz

Noha kevesekről, mindazonáltal szükséges dolgokról szeretnék a bevezetésben figyelmeztetni tégedet Olvasó Barátom. Mindenekelőtt azt tudd meg: soha nem forgattam elmémben, hogy az itt következő egynéhány lapba mindazok emlékét bele tudnám erőltetni, akiknek szent életével Magyarország az elmúlt századokban tündöklött. Ehhez nagy alkalmatosság és nehéz munka kívántatnék, attól tehát, akit nap-nap után legkülönbözőbb gondok terhelnek, és aki csak egy-egy kis időt szakíthat magának, azt is csak lopva, hogy szent históriákat írjon, senki se kívánhatja az ilyesmit. A feledés homályából kiragadott számtalan magyar szent közül tehát csak annak a néhánynak az emlékét örökítem meg az itt következőkben, akikről különböző szerzők olvasása közben már régebben jegyzeteket kezdtem készíteni a magam emlékeztetének segítésére. Azt, hogy másokhoz, sokakhoz is eljuttassam és közzé tegyem, barátaim kívánták, részben, mert az a véleményük, hogy a régi szentek nyomdokain az eretnokséget száműzve a magyar nemzet ősi vallásosságára serkenténem az utódokat, részben azt remélik: arra ösztönzőm ezzel az Olvasókat, hogy újabb magyar szentek emlékét kutassák és jegyezzék fel. Magyarország ugyanis annyi szent életű emberrel bővelkedett, hogy ebben egyetlen más ország mögött nem marad el, ezért is érdemli meg, hogy a legmegtisztelőbb jelzőkkel illessék, amilyen az „apostoli” és „máriás”. Magyarország szent történetének krónikása és történetírója, P. Inchoffer Menyhért S.J. vallja: „Joggal mondanám, hogy Hungária valaha a katolikus egyház szentélye volt, ahonnan nemcsak egyetlen egy, hanem sok szerzetbéli szentek származtak, akiknek példája és viselt dolgainak dicsősége az egész keresztény világot beragyogta.”

Ugyanakkor nincsen talán egyetlen ország sem, ahol az emberek annyira elfelejtették volna hazánk szentjeit, mint Magyarországon. Ezen nem is nagyon lehet csodálkozni: a sok tűz, pusztítás és rablás annyira eltörölte a régiek emlékeit, hogy csak sejtjük vagy csak szomszédbeli országok historikusaitól koldult felvilágosításokból olvassuk ki elődeink mivoltát, és derengő nyomait. Nagyjaink közül a következőkben annak az ötvenötnek a képét adom eléd dicső cselekedeteik rövid magyarázatával, akik Szent István első keresztény magyar király idejétől kezdve éltek és akik az Anyaszentegyház döntése alapján kerültek oltárra, vagy akiket Isten népe emberemlékezet óta egyfolytában a szentek között tart számon. Azt írtam: rövid magyarazattal; mert ha bővebben emlékeznék külön-külön mindegyik életéről, ahhoz nem volna elegendő egy-két oldal, hanem köteteket töltene meg.

Ezek után betűrendbe szedett lajstromot csatolok ide még egyéb más magyar vonatkozású szentekről is, megmutatva, honnan juthat az ember ezek életének és cselekedeteinek bővebb ismeretére. Ezzel mintegy utat mutatok, sőt kérem az Olvasót, hogy a magyar nemzet szentjeiről kezdett ezen írásmat és úttörő igyekezetemet – amiben többnyire kiküszöbölhetetlen a hiányosság – vigye előbbre és a már megtalált és feljegyzett adatokat szaporítsa újabbakkal, végezetül ezen ország pátrónusainak históriáját méltó ékességgel terjessze nyilvános tiszteletre és követésre azok elé, akik több idővel bővelkednek és mélyebb elmével bírnak.

Mindezek közben arra kérlek, Kedves Olvasó, vedd jó szívvel ezen munkámat, ha gáncsolni valót találsz benne, légy hozzá kegyes mentséggel, mert a sok írástudó mindegyike másképp adja elő a dolgokat. Ebben az írásban semmi olyat nem találsz, amit magamtól eszeltem volna ki, amit nem valamelyik meghatározott szerzőtől tanultam, aminthogy egy szentre és boldogra se én ragasztottam rá a titulust. Ha néked ezeknél bizonyosabbak vagy jobbak jutnak eszedbe, ints meg, kész vagyok a jobb tanácsoknak mindenkor engedelmeskedni, mert én egyedül az Isten dicsőségét és a szenteknek adandó becsületét kívánom.

Légy egészségben.

Szent István, első magyar király

Szent István, Magyarország királya,
aki országát az Istenszülőnek ajándékozta.
Elhunyt 1038. augusztus 20-án.
Székesfehérvárott temették el.

Magyarországnak mind királyai mind szentjei között első Szent István. Születését előre megígérte akkor már keresztény atyjának előbb egy mennyei angyal, majd az Istenszülő Szent Szűz, anyjának, Saroltának pedig Szent István, első mártír.

A napvilágot Esztergomban látta meg. Atyja halála után, miután átvette a kormányzást, követséget küldött Rómába Krisztus helytartójához és Magyarországot az Apostoli Szék hatalma alá helyezte. Ettől – a Szentszéktől – pedig – mivel az előzőleg angyali látomástól ilyen irányú intelemben részesült – elnyerte azt a koronát, amelyet a minap a Krisztus hívőkhöz csatlakozott Mieskó lengyel fejedelemnek szánt, s a koronával együtt megkapta az apostoli király címet valamint a keresztet, az apostolkodás jelvényét is. Rómában, Jeruzsálemben, Konstantinápolyban, Ravennában szent egyházakat építtetett, ellátva azokat kanonoki testülettel és zarándokházakkal, Esztergomban és Kalocsán érsekséget, az országban még tíz püspökséget alapított, az Istenszülő Szűz és más szentek tiszteletére számos templomot emeltetett, hatalmas bőkezűséggel több szerzeteskolostort létesített. A hazai és erdélyi pogány lázadók, valamint Konrád császár felett, akik ellen kénytelen volt fegyvert fogni, az Istenszülő Szűzet segítségével híva mindenkor győzedelmeskedett, mikoris a zsákmány nagyobb részét templomoknak ajándékozta. A szegények iránt, akikben Krisztust látta, pazarlóan bőkezű volt, fekélyes lábukat önnön királyi kezével mosogatta. Ezzel a bőkezűségével és alázatával érdemelte ki, hogy negyvenöt esztendővel halála után, miután teste elporladt, jobbát romlatlanul találták meg.

Nehéz szavakkal elmondani, mily lángoló szeretettel tisztelte Isten Szülőanyját: haldoklásában őt tette meg örökösének, ugyanis a koronát, amelyet az 1001. esztendőben Mária mennybe való felvételének napján az Ő révén nyert el, 1038-ban reá hagyta. Megszentelt holtteste kellemes illatot árasztott a belőle származó mennyei nedv minden fajta betegséget meggyógyított, Székesfehérvárott, sírja felett igen gyakran angyali ének zengte dicséretét.

Boldog Gizella, Szent István király házastársa

Boldog Gizella,
Szent István magyar király hitvese,
majd apáca főnöknő Passauban,
ahol 1095. május 7-én hunyt el.

Gizella, Szent Henrik császár nővére, Szent István király házastársa, Szent Imre herceg anyja maga is a szent élet kiváló és követésre méltó példáit hagyta az utókorra. Atyja Cívis Henrik bajor fejedelem, anyja Burgundiai Gizella volt, nevelője pedig kora gyermekségétől fogva Szent Farkas. Amidőn elérte a férjhez menendő kort, 995-ben jegyezte el őt Magyarország akkor húsz esztendőös királya, Szent István. E szent házasságban foganta Szent Imrét, akinek angyali erényei ékesszólóan hirdették, hogy szent szülőktől született. Gizella mind intelmeivel, mind Istenhez intézett szakadatlan könyörgéseivel igen sokat tett azért, hogy a magyar nemzetben a szent erények gyökeret verjenek és hogy a terjedő vallás szeretete megerősödjék. Mindennemű jóságos cselekedetekkel fénylett ugyan, de leginkább a nyomorultak iránti szánakozó könyörületessége tündöklött. Nem tűrte, hogy egyetlen szűkölködő ajándékozatlanul és szomorúan távozzék el tőle, ezért méltón érdemelte ki, hogy a szegények anyjának nevezzék. Szent házastársa bőkezűségét követve, azon kívül, hogy Szent Emmeram tiszteletére Nyitrán nagy költséggel templomot építtetett, nagyszerű bazilikát emeltetett Veszprém városában is a leggazdagabb módon látva el azt javadalmakkal és az istentisztelethez szükséges felszereléssel, amelyen a maga királynői kezével is munkálkodott. Azután, hogy férjét befogadták az egek, maga is készülni kezdett, hogy őt is befogadják, elbúcsúzott a világi pompától, visszatért Németországba, Passauban az apácák kolostorába lépett. Itt a szerzetesnői élet oly ragyogóan

magas fokára emelkedett, hogy nagynénje, Helice után őt választották meg a kolostor előljárónőjévé.

Végül is érdemekben gazdagon több mint száz esztendősen korában nyugodott el szent halállal 1095. május 7-én.

Szent Imre, Magyarország hercege

Szent Imre, Magyarország hercege,
akit az égiek bírtak rá, hogy szűz maradjon.
Elhunyt 1031. november 5-én,
Székesfehérvárott temették el.

Szent Imre herceg, szent atyának és szent anyának, Szent István első magyar királynak és Szent Gizellának fia az ezerhetedik esztendőben született Székesfehérvárott. Gyermekségétől fogva a legfelsőbb fokon gyakorolta az összes erényeket, élete inkább volt angyali, mint emberi. Kora gyermekkorától kezdve Szent Gellért püspök irányította lelkiekben, ő tőle szívta magába az Isten tiszteletét és a szentséges Istenszülő Szűz különös szeretetét. Amikor mások mélyen aludtak, ez a királyi gyermek felkelt ágyáról, térdreborulva recitálta Dávid Zsoltárait, majd bűnbocsánatért esdekelve fejezte be minden éjszakáját ez a bűnt nem ismerő ártatlan lélek. Atyja, midőn tudomást szerzett róla, hogy ily mély lelki életet él, mérhetetlenül örvendezett, és, hogy kifejezze háláját Isten iránt, amiért ily fiút adott neki, új templomot emeltetett Isten Szent Anyjának tiszteletére. Egyszer Imre Veszprémben íródeákja kíséretében Szent György egyházában töltvén az éjszakát, azért imádkozott, hogy kapjon felvilágosítást: milyen cselekedet volna az, amit Isten és az ő Anyja legszívesebben fogadnának tőle, mennyei hang adta értésére: Isten előtt a szüzesség a legkedvesebb. Ekkor elhatározta, hogy azt mindörökre megtartja. Meg is őrizte sértetlenül, érintetlenül hagyván a királyi szűzleányt is, akit atyja parancsára eljegyzett. Szüzessége megőrzéséért azt a jutalmat kapta az égtől, hogy másokban meg tudta ismerni, ki milyen fokára jutott a tisztaságnak. Ennek adta bizonyosságát, amikor a köszöntésére járuló szerzeteseket különböző számú öleléssel és csókkal tüntette ki, aszerint, hogy azok közül ki

mennyire és mennyi ideig őrizte meg érintetlenségét. Tisztaságos lelkét Székesfehérvárott, 1031-ben szólította el az ég az angyalok seregébe. A sors ritka kegyeként atyjával Istvánnal együtt iktatták be őt a szentek sorába mivel halála után számos csoda tette nevét híressé.

Szent Günther remete, Szent István rokona

Szent Günther remete,
Szent István magyar király rokona.
Elhunyt 1045. október 9-én.

Günther a thüringiaiak földjén született királyi nemzetségből, s amint azt a historikusok egyetértve írják, Szent István királlyal, ennek házastársa, Gizella révén közeli rokonságban állott. Fiatalságát henylve töltötte a romlott erkölcsű udvarban, de azután zabolára akarván fogni különködéseit, amelyek a nyakát szakaszthatták volna, elhagyta a világot, nemet mondott az udvarban lenni szokott puha kényességnek, szörbe öltözött és klastrom rekeszébe zárukodván előbbeni étel és italban való zabolátlanságáért igen karcsú böjti eledellel tengette magát, zablábul iván, mértéklette és orvoslotta torkosságát. Itt a száraz föld lett neki lágy párnája, darab kő vagy tőke a hímes, puha vánkosa, testet viszkettető szőr öltözet bíbor, bársony köntöse, hol lószőrből tekert, hol vasból kötött, vére serkedeztető cilicium az öve, egyszóval: készakarva való mártíromság a sanyarú élete. Annyira megjavította erkölceit, hogy szigorú életének, virrasztásainak, önmegtagadásainak és egyéb erényeinek híre széltében-hosszában elterjedt. Híre eljutott Szent István király fülébe is és csodálatra ragadta azt. S nem annyira azért, mert a vér vonzódik a vérhez, hanem mert a szent szenttel kíván társalkodni, magához akarta hívatni Günther, hogy annak eleven példáján tanulna és hogy még tökéletesebben és szentebbül éljen, mint ahogyan élt. Günther azonban, mivel saját magán tanulta meg, hogy ha valahol, a királyi udvarokban oly tűz szokott lenni, hogy aki ahhoz közelget, ha nem is égeti meg magát, de gyakorta ártalmas forróságba ejti – nem annyira jószántából, hanem kénytelenségből ment el Szent István udvarába, hogy a harmadik meghívása után kedvét ne szegje a szent királynak.

Itt, a pankétomos királyi asztalnál történt meg az eset: Günther, hogy ő, aki sovány böjti eleséghez szokott, ne kényszerüljön a húsetelre, imádsága által az asztalra hozatott sült madarat isteni csudával mindenek láttára elröpítette.

Günther csakhamar ismét megunta az udvart. Szent István király, látva, hogy rokona visszavágyódik a kolostorba, Budához közel Bél névvel klastromot építtetett neki. Ő azonban még csak a szomszédságát se kedvelte az udvarnak, pusztába vonult és hol Magyar, hol Csehország vadon erdőiben lappangott harmincnyolc esztendeig folytatva remete életét, amíg Predislaus vadászat közben sarvasa nyomán rá nem talált.

Günther az Oltáriszentség vétele után az általa megjelölt napon és órában, az ezernegyvenötödik esztendőben, október 9-én jutott a pusztából a mennyországba.

Boldog Szalomea, Kálmán magyar királyfinak házastársa

Szent Szalomea,
Kálmánnak, András magyar király
fiának jegyese, majd szerzetesnő.
Elhunyt 1268. december 15-én.

Szalomea, akit némelyek Szalonikának is neveznek, Sandomir Leszko nevű hercegének volt leánya, Lengyelország Szemérmes Boleslaw nevű királyának pedig húga. Három esztendő korában hozták Magyarországra, hogy itt királyi s azzal együtt szent erkölcsben neveljék; ekkor ugyanis már Kálmánnak, András magyar király fiának, később a orosziai Halics királyának eljegyzett mátkája volt. Nevendék korában már oly érett elmével és szentül társalgott mindenki, hogy mind tökéletes szavajárásában, mind egyéb magaviselésében meglátszott, hogy a Szentlélek az oktatója. Oskolában együtt tanulván mátkájával oly előmenetelt mutatott, hogy amely evangéliumot a templomban deák nyelven énekelni hallott, azt ő a maga nyelvén szórul-szóra elmondta. Ifjúságukban felserdülvén és házasulandó korba jutván Istennek rendelése s a keresztény Anyaszentegyház szokása szerint házastársul egybeadták őket. Az istenes vőlegény és menyasszony, Kálmán és Szalomea azonban a királyi költséggel, gazdagon szolgált lakodalmuk után közös akaratból erős fogadást tett, hogy egy házban; de nem egy ágyban lesznek házasok és tiszta szüzességüket Istenért és a Boldogságos Szent Szűz Anyáért holtig megtartják. Amint hogy tökéletesen meg is tartották. Ez az istenes lélek, Szalomea éjszakáit vigyázásban és imádságban töltötte és hogy alattvalóit visszatartsa a fényűző ruhákban parádézó hivalkodástól, mindig sötét ruhában járt. Istennek szentelt tiszta szüzességét oly gondosan őrizte, hogy még az árnyékától is félt és rettegett annak, ami azt megszeplősíthetné.

Hogy ezt a kincset a házi ellenségtől, testi indulataitól megoltalmazná, ártatlan testét hol kettős, hol hármas szörzsákkal ébresztette álomtalan vigyázásra.

Mikor férje után özvegyen maradt, keresztet vetett az udvarra, javait részben szétosztotta a szegények között, részben klastromokat építtetett belőlük mind a minorita barátoknak, mind a Szent Klára szerzetében levő apácáknak, végezetül klastromi életre fogván magát is, amint szentül élt, úgy szentül halt meg 1268. esztendőben, december 15-én, amikor is halálos ágya körül imádkozó apácák csillag képében látták felmenni lelkét a mennybe.

Boldog Beatrix, Második András király házastársa

Boldog Beatrix,
II. András magyar király hitvese,
majd az életszentség gyöngye.
Halálának napja július 23.

Beatrix, a hatalmas Estei Aldobrand herceg leánya oly kiváló és dicséretes erényekkel fényeskedett, hogy méltán érdemelte ki Andrásnak, e néven Magyarország felséges királyának, akit a Szentföldre vezetett hadjáratáért Jeruzsáleminek neveztek, nemcsak szerelmét, hanem hogy arája, majd házastársa legyen. Ez a szépséges és szemérmes asszony a trón magasában sem vált felfuvalkodottá, közönséges ruhában járt, szívesen társalgott egyszerű emberekkel. A számos és ritka szent ereklét, amelyet férje a Szentföldről hozott, királyi kezével saját maga díszítette és osztogatta szét Magyarország leghíresebb templomai között, hogy ott nyilvános tiszteletre tegyék ki. Amidőn pedig férjét a halál, mely nem tud válogatni a királyok és koldusok között, elragadta, Beatrix nem tudott megbarátkozni a gondolattal, hogy annál, aki oly nemes lelkű volt, alábbvalónak nyújtsa oda kezét. A Királyok Királyának legtisztább szerelmét választotta, búcsút mondott a földieknek és a királyi pompának és Gemmula, Gyöngyöcske nevű városban közapácaként belépett a Keresztelő Szent Jánosról elnevezett monostorba, ahol az ugyanúgy Beatrix nevű és istenes életű rokona viselte az apátnő tisztségét. Itt megszabadulva a világi gondoktól egészen az égieknek adta magát és elfeledve királyi méltóságát mindenkinél alacsonyabb rendűként viselte magát. A legnemesebb lemondás példájává és a szentség tükörévé lett. És minthogy a gyöngy is töredékeny állat, valamint halandó az ember, ez a drágagyöngy, Beatrix is, az 1239. esztendőben, július 23-án meghalván általvitetett és letétetett a mennyeknek tárházában. Azon szent hely, a Keresztelő Szent János nevére építettetett klostrom ma is tündöklöklik

és dicsekedik az ő és a másik Beatrix szentségének fényességével mint két láthatatlan drágagyönggyel.

Szent Salamon, Magyarország királyja

Szent Salamon,
Magyarország királyja, majd remete,
a szigorú élet példája.
Meggalt 1077. szeptember 28-án.

Salamon, Első András király Agamundától, a Roxanusok hercegének leányától való fia, még négyesztendőse se volt, amikor Harmadik Henrik római császár leányát, Zsófiát eljegyezték neki, ötesztendőse korában pedig Magyarország királyává koronázták. Ifjúságától fogva sok próbán ment át uralkodásában. Sok rendbeli diadallal szerzett dicsőséget, mint például amikor Magyarországot a besenyők és bolgárok dühétől oly vitézül mentette meg, hogy az ütközet helyéről a számtalan ellenségből csak egyetlen ember menekedett meg és szabadult el hírmondónak, vagy pedig mint amikor Dalmáciát és Horvátországot a noricusoktól visszanyerte és sógorának, Zolomirnak ingyen visszaadta.

Szerencsétlenebbül végződött a maga vérei és atyafiai, Géza és Szent László ellen folytatott hadakozása, mert Szent László foglyul ejtette és a visegrádi várban rabságban tartotta. Innen csak nagy isteni csodával lett szabadulása. Amikor ugyanis Szent László király Szent István király testét fel akarta véteni addigi sírjából és méltóbb helyre kívánta tétetni, a koporsó fölött levő követ semmi erővel nem mozdíthatták meg mindaddig, míglen Szent László Salamont szabadon nem bocsájtotta. Nem tartott sokáig a békesség köztük, mert Salamon újból hamis hadat indított. Szent László újból jól megverte, mire Salamon királyi pálcája helyett titkon göröcsös botot vett a kezébe, koronája helyett kalapot tett a fejébe, a pusztának szaladt s remete barlangban első leckéjeképp tanulta meg, hogy azok a legboldogabbak, akiket a világ gyűlöl. A vadak barlangja lett friss palotája, fű, gyökér, vadalma a válogatott étke, álló víz mocsara a jóízű itala, kemény föld, kőszikla a puha párnás ágya, fás gyékény, szűr, condra fedező paplanja,

testének sanyargatása lett lelke nyugtatása. Ez a zárándok remete végigjárta a világ nevezetesebb szent helyeit, míglén Isztriában, annak Pola nevű városában szentül ki nem múlt e világból az 1077-ik esztendőben, szeptember 28-án, ahol szent testét böcsületben tartván ünnepét is évenként, október 4-én megülik.

Szent László, Magyarország királya

Szent László,
Magyarország királya,
aki rózsafüzérét kardjára csavarva
szokott csatába vonulni.
Elhunyt 1095. július 29-én.
Nagyváradon temették el.

László, ezen a néven első magyar király, első Béla királynak Miecislav lengyel király leányától való fia, teljes volt mind a természet felett való, mind isteni malasztnak ajándékaival. Ifjúságát istenesen töltvén erővel és kedve ellen emelték trónra, mert nagyobb kedvvel engedte volna át a királyságot atyafiának Salamonnak, ha az ország nem ellenezte volna. Dalmáciát és Horvátországot ezek özvegy királynéjának, az ő rokonának akaratóból örökösen Magyarország koronájához foglalta, és határaikat Nándorfehérvár megvételeivel egészen Szerbiáig kitágította. Mindenkor minden ellensége fölött győzelmet aratott, mert mindenkor az égiek voltak segítségül hívott védői, volt eset, hogy a mennyei angyalok látható alakban siettek segítségére. Hadakozásban gyűjtött gazdag szerzeményeiből Istentől kapott intésnek engedelmeskedve Váradon a Kőrös vize mellett nevezetes templomot építtetett Magyarország Nagyasszonyának tisztességére s egész kollégiumot fundált kanonokoknak. Azonkívül sok más helyen számos templomot és klastromot vagy alapjából épített, vagy gazdagon megsegített.

Országos gondjaiban is annyit gondolkozott a mennyeiekről, hogy elragadtatásában nem egyszer látták, amint a föld felett lebegett és fény vette körül. Mindennapi cselekedeteivel tanította a mindenben hasznos istenességet. A pénzt, amit a hanyatt-homlok megfutamodott ellenség az ő hadai elé szórt, imádságával kövekké változtatta, s azzal a pénz után kapkodó népet megóvta attól, hogy a barbárok lekaszabolják. A pusztában szomjazó hadainak a kemény

kősziklából vízforrást fakasztott, mikor pedig éheztek, imádságával szarvas és bivaly nyájakkal gondoskodott róluk.

Az egyik keresztes hadjáratnak őt választották meg fejévé. Ő felkészült és indulófélben volt már, hogy a Krisztus-járta Szentföldet, Jeruzsálemet a pogányoktól visszanyerje s vegye a keresztényeknek, ám az ember szándékát vezérlő Istennek úgy tetszett, hogy e szentet az ezerkilencvenötödik esztendőben, június 27-én kiszólitotta e világból, és a földi Jeruzsálem helyett a mennyei Jeruzsálemet s a mennyországot adja neki. Midőn holttestét szekérre tették, azt igavonók nélkül titokzatos erő vitte temető helyére, a váradi bazilikába, amelyet ő alapított a Boldogasszony tiszteletére. Sírját számtalan csoda tette híressé. Három esztendeig gyászolta őt egész Magyarország.

Szent Hedvig, Szent Erzsébet magyar királynő nagynénje

Szent Hedvig,
II. András magyar király első
feleségének nővére, Magyarországi
Szent Erzsébet nagynénje.
Elhunyt 1243. október 15-én.

Hedvig Bertholdnak, a morva illetve a merániai tartomány fejedelmének volt leánya, Gertrud magyar királynénak, második András házastársának nővére és Henriknek, Lengyelország és Szilézia hercegének hitvese. Az istenes élet mindenkor jobban vonzotta, mint a gyönyörök csábítása. Házasságának utolsó harminc esztendejét férjével egyetértve megtartóztatásban élte le. Hogy ennek az erénynek a szeretetét sok más lélekben is felgerjessze, a Szent Bernát szerzetén levő szüzeknek klostrot építtetett és azt akkora jövedelemmel ajándékozta meg, hogy az ezer apáca eltartására volt elegendő. Azokat a férfiakat és asszonyokat, akik Istennek szentelték magukat, annyira tisztelte, hogy ahol azok Istent imádták, lábuk nyomát is megcsókolta. Mikor a szent szüzek imádságos helyét meglátogatta, az ott levő ostromzó szerszámokat, amelyekkel testüket sanyargatni szokták, titokban istenes csókokkal illette. Annak, hogy ő nem adta magát ugyanazon klostromi életre, nem volt más oka, hanem az, hogy mint fejedelemasszony, inkább segíthette a szegényeket. Ezeknek térden állva szokta megmosni a lábát, közülük legalább egynéhányat mindig odaültetett asztalához, addig nem ivott, amíg az, aki legutolsó volt közülük, rá nem köszöntötte az italt ugyanabból a pohárból, amelyből maga szokott inni. A kenyérdarabokat, amelyeket a szegények koldulással szereztek, ő kiváltotta

tőlük, megcsókolta azokat és mint legédesebb drága étkeket ette. Mintha a közellátás előjárónője lett volna, bőségesen gondoskodott minden fajta szerzetesek szükségleteiről. Az árváknak anyja, az özvegyeknek gondviselője, az adósoknak keze, egyszóval minden rászorulóknak egyetemlegesen patrónája, menedéke volt.

Nem egyszer, midőn a feszület előtt imádkozott, úgy látszott, hogy Krisztus Urunk keze elválik a kereszttől és megáldja őt. Megáldotta őt csodatevő és prófétáló képességgel is. Ilyen és más jószágos cselekedetekkel tündökölvén tudta meg előre halála idejét. Miután halálos ágyán szent szüzek látogatták meg, 1243. október 15-én szent halállal múlt ki e világból. Huszonnégyszázöt év múlva ugyanazon a napon emelte őt IV. Kelemen pápa a szentek sorába.

Szent Gertrud szűz, Szent Hedvignek, Magyarországi Szent Erzsébet nagynénjének leánya

Boldog Gertrud, szűz,
Szent Hedvignek, Szent Erzsébet
nagynénjének leánya.
Életszentség hírében hunyt el.
Halála napja márc. 17.

Gertrud Henrik sziléziai hercegtől és Szent Hedvigtől született, akiről már elmondtuk, hogy Magyarországi Szent Erzsébetnek nagynénje, és II. András magyar király hitvesének, Gertrudnak volt nővére. Azt már, hogy zsenge gyermekségében milyen életet tanult, mindenben istenes életet folytató anyja példaadásából megtanulhattuk. Érthető tehát, hogy Gertrud korán, a világot, az ideigvaló pompát és minden gyönyörűséget megvetve, búcsút mondott a hiúságoknak és egészen Isten szolgálatára adta magát. Anyját könnyen megnyerte céljának, annyira, hogy az nemcsak dicsérte leánya szándékát és igyekezetét, hanem apáca klostromot építtetett és gazdagon ellátta azt jövedelemmel, hogy abban Gertrudis a vele egy szerzethez tartozó szűzekkel együtt lakják. A kolostorban csakhamar számos gazdag és szent életű szűz gyűlt össze, akik nemzetségük fényét szent életük tündöklésével kettőztették. Gertrudot választották meg főnököknek és előljárójuknak. Ő pedig úgy igazgatta őket, hogy semmit meg nem parancsolt nekik, amit előbb maga jó példaadással meg nem tett volna, ily módon többet parancsolt cselekedeteivel, hogysen szavával.

Anyját, Szent Hedviget, aki harminc éven át tartóztatta meg magát a húseledeltől, amint tőle tellett, követte. Inkább tisztelte azért, hogy jó és istenes életet tanult tőle, mintsem azért, hogy ezt

az ideigvaló életet adta neki. „Többel tartozom az anyámnak azért – mondotta –, hogy jó és istenes életre tanított, mintsem azért, hogy ideigvaló életre hozott.” Amidőn anyja szent halállal kimúlt a világból, kendőjét, amelyet régebben Szent Erzsébet használt és hagyott Hedvigre, Gertrud, mint drága kincset magához vette, hogy a két szent asszony jótetteire emlékezve le ne térjen elődei útjáról, akik annyi jó példát adtak neki. S nemcsak követni kívánta mindkettőjük alázatát, szerénységét, kemény önfegyelmét és a szegények iránti bőkezűségüket, hanem igyekezett túl is tenni rajtuk, mindaddig, míg végére nem ért e múlandó életnek és az örök boldogságban utól nem érte őket. Gertrudról március havának tizenhetedik napján emlékezik meg az Anyaszentegyház.

Szent Erzsébet, Portugália magyar anyától született királynéja

Szent Erzsébet,
más néven Izabella, Portugália
királynéja, aki magyar anyától született.
Elhunyt 1336-ban.

A Római Breviárium július 4-én emlékezik meg róla.

Az 1271. esztendőben született Portugáliai Erzsébetet azért számlálhatjuk Magyarország védőszentjeinek sorába, mert nagynénjének, András magyar király lányának emlékezetére kapta nevét a szent keresztségben. A fentebb említett Portugáliai Erzsébet ugyanis Péter aragóniai királynak leánya volt. Pétert pedig Magyarországi Szent Erzsébet nővére, Ardeura, vagy ahogy mások anyjáról Jolanda bizánci császár leányáról, András királyunk második feleségéről nevezik, Hioclea szülte Erzsébet nagyatyjának, Jakab aragóniai királynak.

Portugáliai Erzsébetet nagy hatalommal áldotta meg az Isten: nagy volt a perlekedések és visszavonások lecsillapításában. Azután, hogy férjhez adták Portugália Dénes nevű királyához, inkább Istennek igyekezett tetszeni, mint férjének. Anyja volt a szegényeknek, szíve mélyéig megrázta őt, ha látta, hogy szükségét szenvednek. Amidőn egyszer elindult, hogy pénzt osszon szét közöttük, véletlenül szembejött vele királyi férje. Hogy rejtve maradjon előtte az alamizsna, télvíz idején rózsává változtatta a pénzt. Az alamizsnálkodás felügyelőjének parancsot adott, hogy egyetlen szegényt se bocsásson el alamizsna nélkül. Minden esztendőben gondoskodott róla, hogy a Szent Ferenc és Szent Domonkos szerzetén levő barátoknak legyen elegendő kenyere. Egy kitaszított szegény asszony fekélyét csókkal gyógyította meg, másikat vakságtól,

többeket különböző betegségtől mentett meg pusztán a szentkereszt jelével. A Szent Bernát reguláit követő apácáknak Abmosterben klastromot, ártatlanoknak Sanctarenben kórházat, Coimbrában ispotályt, penitencia-tartó asszonyoknak Nova-Turris-ban szegény házat építtetett és évjáradékokkal támogatta meg azokat. Midőn egy hamis rágalmazó házasságtöréssel vádolta meg a szent királynét, Isten mutatta meg ártatlanságát: a mészégető kemence, amelyet annak a férfinak készítettek, akire hamisan gyanakodtak, magát a vádlót emésztette meg és ez bűnhődött meg vétkeiért, az ártatlan pedig, aki misehallgatás miatt elkésett, megmenekedett attól. Azután, hogy férje befejezte ideigvaló életét, Erzsébet Szent Klára harmadik rendjének ruhájába öltözött és a kolostor mellett felépített kis házban szent halállal fejezte be életét az 1336. esztendőben, július 14-én, minekutána a Szent Szűz meglátogatta őt.

Szent Erzsébet asszony

Szent Erzsébet,
András magyar király leánya,
Thüringia fejedelemasszonya.
Meghalt 1231. november 19-én.

Erzsébet, Második András Magyarországi királynak – akit Jeruzsáleminek hívtak – első feleségétől, Gertrudtól való leánya, az 1207-ik esztendőben született. Négy esztendő volt, amikor Hermann thüringiai örgróf megszerezte őt jegyesül fiának és követeket küldvén érte magához hozatta, hogy a fiával szentül és istenesen nevedvén, azzal egyenlő erkölcsöz szokjék, noha oktatóra nem volt szüksége, mert természetében benne volt a hajlandóság minden isteni dolog szeretetére és a szent életre. Sötét éjjel gyakorta ragadta ki gyenge tagjait az ágyból és imádkozott áhítatos szívvel térden állva, csaknem egész nap az irgalmasság gyakorlásában és a szűkölködők szolgálatában foglalatoskodott, gyámolította a szegényeket, özvegyeket, árvákat, betegeket, rabokat, pénzzel és mindenféle segítséggel, amit a nagylelkű szeretet sugallt neki. A súlyos fejfájásban szenvedő koldus haját önnön királyi kezével nyírta le, a leprásnak pedig lábát és sebeit mosta meg. Amikor Németországot éhínség gyötörte, megnyitatta csüreit és mindennap kilencszáz szegénynek adott enni, amikor pedig elfogyott a gabonája, saját maga adta el gyöngyeit, nyakából leakasztott arany láncait, hogy azok árából a szűkölködőknek minél gyorsabb segítséget nyújthasson.

Magával szemben irgalmatlan volt, testét lágy köntöse alatt vasvesszőkből készített övvel sanyargatta és oly kemény böjtökkel kínoztta, hogy példáját látva még a pusztában lakozó remeték is pirulhatnának. Mikor özvegységre jutott, gazdagságát egy híres ispotály építésére, a maga életének hátralevő részét Isten szolgálatára fordította Szent Ferenc bűnbánói között,

gyapjával és lennel foglalatzkodott, hogy mezíteleneket ruházzon, míg 1231-ben halála napján, amelyet előre megmondott, szent fohászkodások között vissza nem adta lelkét Istennek. Az Úr annyi csodával dicsőítette meg, hogy halála után négy esztendővel, miután tizenhat halottat feltámasztott, kilencedik Gergely pápa a szentek sorába iktatta.

Boldog Gertrud szűz, Szent Erzsébet leánya

Boldog Gertrud, szűz,
Magyarországi Szent Erzsébetnek,
II. András magyar király
leányának leánya.

Gertrudot, a szüzesség eme virágát Lajos thüringiai herceg és Szent Erzsébet, Második András magyar király leánya nemzette. Lipsius Sophiának nevezi őt. Azt, hogy minemű életet élt mind gyermek, mind idős korában, se bővebben se rövidebben nem jellemezhetjük, mint ha elmondjuk, hogy Szent Erzsébet volt az anyja és oktatója, az a szent asszony, aki nem hagyta, hogy imádságban, az irgalmasság gyakorlásaiban, maga megvetésében bárki is túlszárnyalja és hogy az anyja példáját a leány nem csupán szüntelen szeme előtt tartotta, hanem, mivel megvolt benne a hajlandóság minden jócselekedetre, igyekezett követni is őt.

Látta Gertrud azt is, hogy anyja a megfeszített Krisztus képe előtt megfosztja magát gyöngyeitől és más asszonyi ékességeitől, mert úgy gondolkodott, hogy nem illik a szolgálot ezekkel ékesíteni, ha az Ura testének tövis a ruházata. Gertrud is nem kisebb bátorsággal ezért vetett meg minden királyi gyönyörűséget, királyi házasságot, minden más egyéb világi boldogságot és áldozta magát az altenburgi premontrei apácák kolostorában egészen Isten szolgálatára.

Itt erényével rövidesen akkora tekintélyt szerzett, hogy azok is, akik korban és a szerzetességben megelőzték őt, Krisztusnak e még csupán ifjú jegyesét állították maguk elé

életük és cselekedeteik regulájává. Ennek lett következménye, hogy amikor választásra került sor, egyhangúlag úgy szavaztak, hogy ő legyen előjárónőjük.

Ő inkább akart alattvaló lenni, mint előjáró, de elvállalta a rábízott feladatot. Tisztségében azonban nem vált felfuvalkodottá, sőt mindenkinél kisebb rendűnek tekintette magát, cselekedeteit tekintve, ahogyan azokkal magáról megfedkezve másokat szolgált, inkább szolgálónak lehetett őt nevezni, mintsem fejedelmi rangú nőnek. Ilyen élet után hasonló halállal halt meg, azaz szentül.

Szent Ágnes szűz, Konstanciának, III. Béla magyar király leányának leánya

Boldog Ágnes, szűz,
Konstanciának, III. Béla magyar király
leányának leánya.
Elhunyt Prágában. Napja március 6.

Ágnes Konstanciától, Harmadik Bélának, Magyarország királyának leányától és Premysl-től, Csehország királyától született Prágában az 1205-ik esztendőben. Azután, hogy gyermekéveiből kilépett, erényességének híre annyira elterjedt Európa szerte, hogy Szicília és Anglia királyának, második Frigyes fiának, a császárság várományosának, sőt magának a császárnak szerelmét is kivívta, tehát a legelőkelőbb házasságok vártak volna rá, ha nem választott volna magának méltóbb Jegyest a mennyekben. Kimenekült tehát – nem nehézségek nélkül – a profán szerelem bilincseiből és egész atyai örökségét ispotályok és klastromok alapítására áldozta, amidőn pedig ilyen módon mindenét odaajándékozta Istennek, saját magát is hozzáadta, amikor Prága városában öt más szűzzel együtt, akiket Szent Klára küldött hozzá, – és akivel családi leveleket váltott – továbbá a cseh nemességből kiválasztott hét szűzzel maga is belépett Szent Klára rendjének kolostorába, melyet ő építtetett. Noha a pápa őt nevezte ki a kolostor előljárójává, mindenkinél alacsonyabb rendűnek tekintette magát, ő rakott tüzet, a fűtőkamarát ő takarította ki, minden szolgálatban igyekezett megelőzni társnőit. A nővérek iránti szeretetét rávitte a szegényekre is, a szűkölködőknek köpenyt, a fekélyeseknek pólyát készített, városszerte felkereste a kórházak ápoltságait, bekötözte, megmosta őket és mindegyiken, amivel csak tudott, segített. Nem is hagyta Isten ajándék nélkül Ágnes bőkezűségét, mert mikor

szeretetháza kenyér nélkül szűkölködött, a menny angyal által küldött neki. Kitüntette a prófétálás adományával is; nem volt egyetlen jövendölése, amely be nem teljesedett. Belelátott mások gondolataiba és szándékaiba, tisztán meglátta nővéreinek érdemes és érdemtelen voltát. Testéből gyógyító erő áradt ki. Ugyanis többeket pusztá érintéssel és a kereszt jelével meggyógyított betegségéből. Széltében-hosszában úgy tekintették őt, hogy ő a betegek biztos menedéke. Negyvenhat esztendei szerzetesség után, 1282. március 6-án fejezte be földi pályafutását és kezdte meg mennyei életét.

Szent Margit, IV. Béla magyarországi király leánya

Boldog Margit szűz,
IV. Béla magyar király leánya,
a prédikátorok rendjének szerzetesnő tagja.
Elhunyt Buda mellett,
1270. január 18-án.

Margit, akinek atyja Negyedik Béla, Magyarország királya, anyja, Mária, Theodor görög császár leánya volt, az 1242. esztendőben jött világra. Amikor betöltötte harmadik életévét, a Szent Domonkos szerzetéhez tartozó szüzek veszprémi kolostorába került. Itt kezdte meg szerzetesi életét, életkorát meghaladó jószágos cselekedetekkel, hogy csakhamar úgy látszott, hogy nem tanítványa a szerzetesi tökéletességnek és szentségnek, hanem tanítója. Vele született szeretettel szerette az Isten Anyját, alig volt idősebb négy esztendősnél, de a Szent Szűz zsolozsmáját, melyet apáca társaitól gyakorta hallott, könyv nélkül elmondta. Egy kép előtt se ment el, hogy azt szent csókkal vagy térdhajtással ne tisztelte volna meg. A Boldogságos Szűz ünnepe előtti napokon kenyérrel és vízzel böjtölt, minden ünnepének nyolcadában pedig ezerszer mondta el az Angyali Üdvözetet.

Élete tizedik esztendejében a veszprémi klostorból egy másikba költözött, amely szülei kegyes adományából épült Buda városához közel levő Szigeten. Itt két esztendő múlva Szent Domonkos szerzetének generálisa, Boldog Humbert előtt letette a szokásos fogadalmat, amellyel a szerzetben kötelezte magát, amikor is igen örvendett és vigadott, hogy megszabadult a veszedelemtől, hogy házasságra kell lépnie. A szüzességet ugyanis oly nagyra becsülte, hogy mikor a cseh, majd a lengyel király azt kérte, legyen a házastársa, azt válaszolta, hogy inkább az orrát elmetszi vagy a szemeit hagyja kivájni, mint hogy szüzességét elveszítse.

Nem volt szerzetes társnője, aki alázatosabb lett volna és többet sanyargatta volna testét. Gyalázatnak tartotta, mikor királykisasszonynak mondták, annyi vért ostromozott ki testéből, hogy senki se vélte volna, miszerint annyi vér lehet oly gyenge testben.

Azon a napon halt meg, amelyet előre megmondott, életének huszonnyolcadik esztendejében, Boldogasszony havának tizennyolcadik napján. Miután látta, hogy az Isten Anyja nagy angyali sereg között koronát tett a fejére, istenesen elbúcsúzott a világtól. Szent voltáról számos csodával tett bizonyosságot Isten. A Szent Domonkos szerzetének tagjai kilenc leckés zsoltosmával tisztelik őt.

Boldog Kinga, Boleslaw házastársa, szűz és Szent Margit nővére

Boldog Kinga, szűz,
IV. Béla magyar király leánya,
Boleslaw lengyel király hitvese.
Elhunyt 1292. július 24-én.

Kunigunda, némelyeknél Kinga, Negyedik Béla Magyarországi király leánya, Boldog Margit nénje, mihelyt anyja méhéből megszabadult, mindjárt magyar nyelven ilyen szókra fakadott:

– Üdvözlégy Egek Királynéja, Angyalok Királyának Anyja.

Királyi magzathoz méltó jóságos cselekedetekben nevelkedett, szerdán és pénteken csak egyszer engedte magát a dajka emlőjéhez tétetni. Testi és lelki nagy jóságáért jegyezte el Boleslaw, Lengyelország királya. Negyvenkét esztendeig élt együtt urával, mindazonáltal megtartotta szüzességét. Emiatt Boleslaw máig is a szűzek és tisztaságszeretők nevét viseli. A két istenfélő házasság nem elégedett meg azzal, hogy testük és elméjük tisztaságát megőrizték, bőkezűen bántak a szegényekkel és Isten szűkölködő szolgálói is. Midőn Szent Ferenc szerzete megtelepedett Lengyelországban, egy szép klostrot építettek neki.

Kinga, férje halála után szétosztogatta királyi gazdagságát a szegények között és Isten tisztességére, majd, hogy Krisztust kövesse, Sandec városában, abban a kolostorban, melyet férjével együtt maga építtetett, belépett Szent Klára rendjének szerzetesnői közé, hogy ott végezze be életét. Még több mint tizenkét esztendeig élt itt nagy önsanyargatásban, vezeklésben és böjtölésben. Életében sok mindent megjövendölt, amiből kitűnik, hogy Isten prófétai lélekkel

áldotta meg őt. Tiszta életét 1291-ben, július havának 24-ik napján boldog halállal végezte be. Ugyanitt a kolostorban temették el, szüzessége épségben megőrzött virágát magával vitte a koporsóba. Szent voltáról Isten Ő szent felsége számos csudával tett bizonyosságot mind életében mind halála után. Hogy a többi elhagyjam, nyolcvan olyan valakit számoltak össze, akiket a halálból támasztott fel.

Boldog Erzsébet szűz, III. András király leánya

Svájci Boldog Erzsébet,
III. András magyar király leánya,
a prédikátorok rendjéhez tartozó szerzetesnő.
Elhunyt 1338. május 6-án.

Erzsébet Andrásnak, harmadik e nevű magyar királynak és Fenenna lengyel hercegnőnek leánya, az ország fővárosában, Budán született 1292-ben. Ama nagy Szent Erzsébet asszonynak, vér szerint harmadízigen való rokonának nem csupán a nevét kapta meg, hanem tökéletes életszentségét is követte. Kisded korában Henrik ausztriai herceg jegyesének szemelték ki, ő azonban végül is inkább a Szűzek Völegényét választotta mátkájának, ellene mondott a világnak és tizenhárom esztendősen a svájci Töss klostromában Szent Domonkos rendjének szüzei közé vonulva egészen az erények szeretetének szentelte magát.

Itt annyira átadta magát az imádságnak, hogy nemcsak elméjében ragadtatott el, hanem nemegyszer teste is felemelkedett a földről és könnyöknyi magasan lebegett. Máskor a sóvárgás a mennyek után annyira elvette erejét, hogy a nővéreknek kellett őt a templomból visszavinni cellájába. Az ég, hogy a béketűrést gyakorolhassa és ezáltal fényesebb koronát érdemeljen ki, számos betegséget küldött rá: egyszer láz, kólikás fájdalmak gyötörték, máskor bénaság sújtotta, egyetlen tagját se tudta használni, fekélyek borították el egész testét, mintha mi Urunk Jézus Krisztus a maga fájdalmait és keresztfeszítésének kínjait kívánta volna megosztani ezzel a jegyesével. Ez pedig újra és újra még újabbakat kért, azokat pedig, amelyeket megkapott, erős lélekkel viselte, egyetlen szóval vagy kézmozdulattal nem adta jelét a csömörnek vagy kislelkűségnek, hanem köszönetet mondott Istennek a betegségekért, mint legszívesebben vett ajándékokért. Így jutott el számos és igen súlyos betegségtől felemészítve végórájáig, amikor is élete negyvennegyedik esztendejében május 6-án felszállt a mennyi örömek közé. Halála után,

ahogyan életében is, számos csoda dicsőítette meg őt. Mostoha anyjának, aki eljött, hogy részt vegyen a temetésen, megjelent, amikor is egész teste fényben ragyogott. Temetése után hét hónappal, amidőn kiemelték a földből, hogy méltóbb helyre tegyék, épségben találták meg testét, semmi nyoma nem volt rajta fekélyeknek és kellemes illat vette körül.

Szent Lajos, Toulouse-i püspök, Máriának, V. István magyar király leányának fia

Toulouse-i Szent Lajos püspök,
aki Mária magyar
királyleánytól született.
Meghalt 1297. augusztus 19-én.

Szent Lajos Szicíliaiak Károly nevű királyától és Ötödik István magyarországi király Mária nevű leányától született az 1295-ik esztendőben. Atyját Péter aragóniai király egy tengeri csatában legyőzte és fogságba vetette. Károly, hogy a fogságból kiszabaduljon, saját fiát adta oda kezesnek. Így került Lajos tizennégy esztendő s fejjel Katalániába. Hét esztendőt kellett ott eltöltenie, ezalatt megutálta a világi dolgokat és megtanulta, hogy a magasabbakat kell keresni, a vágyait pedig le kell győzni. Úgy döntött, hogy belép Szent Ferenc kisebb testvéreinek, a minoritáknak rendjébe. Ezek körében csakhamar annyira előrehaladt a tudományokban, hogy mindenfelé csodálatot váltott ki, ahogyan a nehéz hittudományi kérdéseket megfejtette. Rómában lett alszerpap – a pápa szentelte fel, Nápolyban szerpap és presbiter, végül is Bonifác pápa – távollétében – Toulouse püspökévé nevezte ki.

Lajos mindaddig nem volt hajlandó a püspökséget elfogadni, amíg engedélyt nem kapott, hogy Szent Ferenc rendjének tagjaként nyilvánosan letegye a szerzetesi fogadalmat.

Tisztségében királyi származását feledve, házából és még inkább gondolkozásából és érzéseiből minden világi pompát száműzött. Ami pénze a szükséges kiadásain felül megmaradt, a szegények támogatására fordította. Hogy minél biztosabban megvédelmezze sértetlen szüzességét, testének gyönyörökre sóvárgó tagjait különböző sanyargatásokkal, durva öltözetekkel, virrasztásokkal, böjtökkel, vezeklővvel, az Istenért vállalt gondokkal és

fáradalmakkal vetette alá a léleknek. Szigorú életmódja megtörte erejét, s testét megtörve megnyitotta lelke előtt az utat az ég felé. Láz ragadta el 1297-ben. Holttestét Marseille-ben a minoriták templomába temették el. Sírja mellett sánták, vakok, süketek nyertek gyógyulást és érintetlenségének bizonyítékául rózsza nőtt ki ajkai közül. Azután, hogy beiktatták a szentek sorába, Károly, Magyarország királya Lippa városában a Szent Ferenc rendi szerzeteseknek gazdagon felszerelt templomot és kolostort alapított Szent Lajos tiszteletére.

Szent Margit, a skótok királynéja

Szent Margit, Skócia királynéja,
aki Magyarországon született
Szent Salamon király idejében.
A Római Breviáriumban
olvasmány emlékezik meg róla.

Szent Margitot két okból sorolhatjuk a magyar szentek közé: mert magyar anyától, amint Bollandus írja, Edward angol király Agáta nevű házastársától született, másodsor, mert a helyet tekintve Magyarországon látta meg e világot. Nem számít, hogy a breviárium olvasmányai anyai részről császári vérnek mondják őt; Magyarország királyai és a császárok fiai és leányai között gyakorta jött létre kölcsönös házasság, a magyar királyi vért joggal lehet császárnak nevezni. Az, hogy magyar anyától született, annál hitelesebben állítható, mivel atyja, midőn nagyatyja, Kanut skót király száműzetésbe kényszerítette, nem másutt keresett magának nyugodt és biztos menedékhelyet, mint Magyarországon, Szent Salamon uralkodása idején, akinek III. Henrik leánya, Zsófia volt a házastársa.

Margit, azután, hogy a legjobb erkölcsösségben felnevelkedett, Harmadik Malcolm skót király felesége lett. A királyi kényelemben, nehogy teste hiábavalóságok között tespedjen el, számos virrasztással és böjtöléssel tartotta féken azt. Minden tehetségével azon volt, hogy Isten tiszteletére minél több templomot, az Isten szolgáinak minél több klastromot alapítson, amennyiben szükségét szenvedtek, segítse őket, mert az volt a véleménye, hogy ezek annál odaadóbban szolgálhatják Istent, minél kevesebb gondot kell fordítaniuk a maguk táplálására.

A felebarátok, különösen a szegények iránti szeretetben egészen a pazarlásig bőkezű volt; naponta háromszáz szűkölködőt táplált anyai jóssággal, amikor is térdenállva nyújtotta át nekik az

eledelt, mivel Krisztust látta bennük. Ugyanezen okból legnagyobb örömének tartotta, ha azok lábait saját kezével megmoshatta, sebeiket kötözhette.

Élete végén egy esztendőn át kegyetlen fájdalmak gyötörték, ezeket csodálatraméltó állhatatossággal viselte el. Lelkét 1093. június 15-én adta vissza a Teremtőjének. Halála után számos csodával dicsőítették meg őt az égiek. Először Skóciában sorolták őt a szentek közé, majd az Anyaszentegyházban elterjedt a tisztelete.

Szent Dávid, Skócia királya, a magyar anyától született Szent Margit fia

Szent Dávid,
Skócia királya,
a magyar anyától született
Szent Margit fia.
Meggalt 1153-ban.

Fentebb Bollandus után magyar anya szülöttének mondtuk Margitot, Malcolm skót király feleségét. Tőle született Dávid, nyolc gyermeke közül utolsónak. A szent életű anya mélységesen jámbornak nevelte őt, nem csoda tehát, hogy az életszentség oly magas fokára emelkedett és az isteni kegyelemben annyira előrehaladt, s hogy, miután számos csoda is történt általa, a szentek társaságába emelték őt.

A szegények iránti bőkezűségben versenyre kelt anyjával és jócselekedetekben megpróbálta túlszárnyalni őt. A Murthlak-i püspöki széket átvitte Aberdenbe, jószágokkal és más jövedelmekkel gazdagította azt. Bátyja, Sándor halála után ő lépett a trónra: udvarát megfegyelmezte, nem tűrt meg benne semmiféle szemérmertlenséget, részegeskedést, sem egyetlen gazembert. Uralkodásának egész ideje alatt mindössze egyetlen, inkább polgári zenebonával, mint háborúval kellett szembenéznie, egyébként Skócia ügyeit harminc esztendeig békésen irányította.

Felesége, Mathild, Waldsef, Huntingdon, Northampton grófjának leánya és örököse élete virágában meghalt, attól kezdve Dávid élete további több mint húsz esztendejét nőtlenségben töltötte el, jócselekedeteknek, az igazság személyválogatás nélküli szolgálatnak szentelve magát,

amíg 1153-ban a halál el nem vágta élete fonalát, hogy jócselekedeteinek jutalmául örökre koronát nyerjen az égben. Emléknapját Dempster május 24-ére teszi, ugyanezen a napon emlékezik meg róla Bollandus is.

Szent Kálmán, Skócia hercege, a magyar anyától való Szent Margit fia

Szent Kálmán, vértanú,
a magyar anyától született
skót királyné, Szent Margit fia,
akit Stockerauban felakasztottak.
Ünnepe október 13.

A harmadik skót királyi ivadék, aki a Magyar Szentség kertjét díszíti, a ragyogó virág, Kálmán, akit előzőleg Edeltrudnak neveztek. Ugyancsak Szent Margit skót királyné szülötte, aki mint többször említettük, magyar anyától született. Atyja, Malcolm halála után hazájában polgárháború tört ki. Ez elűzte Kálmánt szülőföldről, s arra kényszerítette, hogy különböző országokban bolyongjon. Elhatározta, hogy szerencsétlenségét lelke hasznára fordítja, ezért, ahogy a közmondás fogalmaz: szükségből erényt kovácsolt, számkivetettségét zarándokssággá változtatta, felkereste Jeruzsálemet, hogy ott a hitnek és Krisztus szenvedésének misztériumait tisztelje és nagy lelki vigasztalások között végig látogatta a Szentföldet.

Visszafelé Felső Pannónián keresztül akarta megtenni útját – amelyhez akkor Ausztria nagy része tartozott. Itt, Stockerauban, gonosz emberek kezébe került. Ezek mivel az ő vidékük nyelvét nem ismerte, kémnek vélték, előbb kegyetlenül megkínozták, majd egy fára felakasztva megölték őt. Halála után azonban Isten csodákkal védte meg ártatlan és szent voltát. Teste ugyanis, noha másfél esztendeig függött a fán, nemcsak, hogy semmiféle romlást nem szenvedett, hanem amikor próbaképpen belemetszettek testébe, abból vér serkent ki, a fa pedig, amelyen a drága teher függött, új lombot eresztett.

Henrik, Ausztria őrgrófja, mikor ezeket meghallotta, megparancsolta, hogy testét vegyék le a fáról és ugyanott tisztességgel temessék el. Mivel pedig ezután is hosszabb ideig épségben maradt meg, átvitték Szent Benedek Melki monostorába és ott nyilvános tiszteletre helyezték el. Néhány év múlva Péter király uralkodása idején, talán azon a címen, hogy rokona volt a királyi családnak, Magyarországra vitték és egy ideig itt őrizték. Később azonban a monostor követelésére újból visszavitték eredeti helyére.

Boldog Erzsébet, domonkos apáca, V. István magyar király leánya

Boldog Erzsébet szűz,
domonkos szerzetesnő,
V. István magyar király leánya.
Meggalt 1285. március 6-án.

Ez az Erzsébet, aki a magyar szentek között oly gyakori névre hallgatott, V. István magyar királynak volt a leánya. Kora gyermekségétől fogva Isten tiszteletére és szeretetére nevelték, ezért megvetette a ragyogó házasságokat, amelyeket királyi származása ígérhetett neki, négyesztendőskorában belépett abba a Szent Domonkos rendi kolostorba, amelyet atyai nagyatyja alapított a Buda közelében fekvő Nyulak szigetén és teljesen Isten imádásának, a mennyei dolgokról folytatott elmélkedésnek szentelte magát. A tökéletességet atyja nővérének, Szent Margit oktatásából és eleven példaadásából tanulta meg, amíg a pápa akaratából, aki megengedte, hogy elhagyja hazáját, Itáliába költözött, hogy minél távolabb legyen rokonaitól és minél teljesebben a lélek dolgaival való foglalkozásnak szentelhesse magát.

Milánóban Szent Péter monostorát választotta tartózkodási helyének, amelyet Mária, Károly szicíliai király házastársa, a magyar királyok magyar vérből való rokona, Erzsébetünknek, akiről most szólnak, anyai részről való nővére alapított és látott el adományokkal gazdagon. Számos megvilágosodásban részesült itt Istentől és minden erényben, de különösen az alázatosság gyakorlásában magas fokra jutott fel. Örömteli foglalatosságként vállalta a legalantasabb szolgálatokat a ház körül, az edények mosogatását, a hálóhelyiségek söprését, a kemence fűtését. Minél inkább megalázta magát, annál nagyobbra növekedett iránta mennyei Jegyesének

szeretete, míg ki nem érdemelte a földi korona helyett a mennyeit. Az Úr 1285. évében március 6-án szólította magához. Halála után számos csoda terjesztette el szentségének hírét világszerte.

Szent Kázmér, választott magyar király, Erzsébetnek, Albert magyar király leányának fia

Szent Kázmér
választott magyar király,
a szüzesség megőrzésének
szeretetőben
1484. március 4-én hunyt el.

Kázmért a lengyelek angyali királyát két okból számlálhatjuk a magyar szentek közé: magyarországi Albert király leányától, Erzsébettől született, az ország főrendjeinek egy része Magyarország királyává választotta.

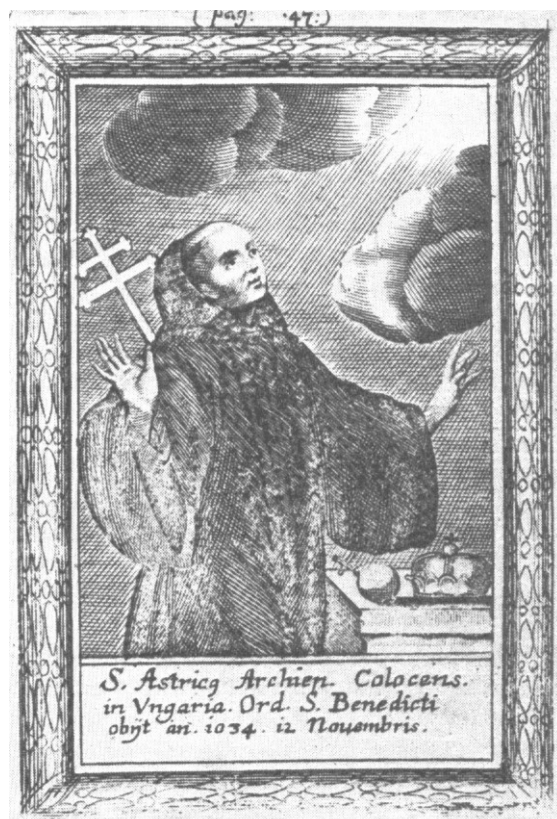
Be is hozták az országba és Nyitrán állította fel székét, mivel azonban nem akarta trónkövetelőként Mátyás jogát megtámadni, engedett a méltányosságnak, lemondott minden jogáról, ami megválasztás értelmében megillette volna, visszatért hazájába és hagyta, hogy Mátyás király tovább kormányozhassa békességben Magyarországot.

Életszentségét egyébként azonban jobban ismerik világszerte, hogysem bárminemű kommandálásra rászorulna. Gyakori böjtökkel fegyelmezte testét, sokat elmélkedett Krisztus szenvedéséről, különös buzgósággal igyekezett a katolikus hit ügyét előmozdítani, a bajbajutottakat a legnagyobb bőkezűséggel támogatta, végül szüzességét, amelyet gyermekkorától kezdve sértetlenül megőrzött, keményen oltalmazta, inkább választotta volna, hogy életét veszítse el, mintsem hogy szüzességét feláldozza. A Szent Szűzet kisgyermek korától mélységes odaadással tisztelte. különös szeretete jeleként naponta elénekelte tiszteletére

himnuszát: „Mondj naponként és óránként lelkem dicséreteket.” Meghagyta, hogy ezt a himnusz halála után tegyék bele a koporsójába is és vele együtt temessék el.

Így növelte évről évre erényeit és érdemeit, míg előre megjövendölte halálát az Úr 1484. esztendejében március hó 4-én, huszonöt esztendősen korában jámborul eltávozott. Vilnában temették el, ahol számos csoda ékesíti sírját.

Szent Asztrik v. Anasztáz, kalocsai érsek

Szent Asztrik,
a magyarországi Kalocsa érseke,
Szent Benedek rendjének tagja.
Elhunyt 1034. november 12-én.

Asztrik Itáliából jött először Szent Adalberttel Csehországba, ahol Szent Benedek Brevnov-i monostorában apátként inkább atya volt, mint előljáró. Innen jelent meg az említett monostor néhány szerzetesével Magyarországon, amikor Szent István, akkor még herceg, később Magyarország királya szent életű és tanult férfiakat keresett, hogy azok segítségével a hatalma alá tartozó népet könnyebben bevezethesse és megerősíthesse a katolikus hitben. A király, aki nagyon szerette a szerzeteseket, barátsággal és a legnagyobb tisztelettel fogadta őket. A velük folytatott beszélgetés rendkívüli örömmel töltötte el, és hogy teljesen az ország üdvének és lelki gyarapításának áldozhassák magukat, Vashegy tövében rendkívüli bőkezűséggel monostort építtetett nekik, és Asztrikot, hogy az szavával és példájával a többieket életszentségre tanítsa, apáttá tette. Nemsokára éppen az életszentsége és hittani jártassága miatt Kalocsa első püspökévé léptette elő. Asztrik püspöki mivoltát nem a maga méltóságára vagy hasznának növelésére, hanem élete szent példájával és szüntelen fáradtsággal a lelkek javára használta fel, mert Isten megdicsőítésében és nyájának javában látta boldogságát.

Amikor a király Magyarország igen nagyfontosságú ügyeiben Rómába küldte, oly kitűnően intézte el azokat Szilveszter pápánál, hogy arany koronával tért vissza Szent Istvánhoz, amelyet a Szentatya angyalai intés nyomán küldött a magyar királynak, megtetézve azt az apostoli királyi címmel és kereszttel, amely a sas helyett az ország jelvénye lett.

Midőn Sebestyén, Esztergom első érseke elvesztette szeme világát, három éven át Asztrik kormányozta helyette az egyházmegyét. Mindenkori atyja volt az árváknak és menedéke a szűkölködőknek, míg az Úr 1034-ik évében november 12-én, a hetvenedik életévén túl a mennyekiek magukhoz nem szólították, hogy az égben vegye át fáradozásai jutalmát, amelyekkel kiérdemelte, hogy halála után tiszteljék azok, akiket a földön a mennyekhez méltó életre tanított. Számos csodát tett, köztük halottakat is életre keltett.

Boldog Sebestyén, esztergomi érsek

Boldog Sebestyén,
Szent Benedek rendjének tagja,
esztergomi érsek.
Halála napja december 30.

Sebestyén Asztrik társa volt, mind a szerzetben, mind a katolikus hit Magyarországon végzett elterjesztésében. Szent Márton monostorának volt szerzetese, amelyet Szent István király a minap emelt Pannónia hegyen annak a győzelemnek az emlékére, amelyet a pogányokon aratott Márton segítségével. Erényben és istenfélelemben annyira előrehaladt, hogy mikor a szent és apostoli király, aki minden igyekezetével azon volt, hogy országában megerősítse a katolikus hitet, két érsekséget és tíz püspökséget létesített bőkezűen ellátva azokat s ezért az Apostoli Szék különös kegyéből örökös jogot nyert, hogy azok élére főpapokat állíthasson, Sebestyént, mint életszentségben, valamint tudományban kiváló férfit a monostorból a nyilvánosság fényébe emelte és Krisztus ezredik évében kinevezte az esztergomi egyházmegye első érsekévé.

Sebestyén e tisztségben igen csiszolt modorának szelídségével, hatalmas műveltségével, legfőképpen azonban rendkívüli erkölcsösségével mindenkinek kedvelt embere lett, mindenekelőtt a királynak, aki nemcsak bevonta őt tanácskozásaiba, hanem számos hasznos rendelkezést hozott vele egyetértésben, hogy az országban gyarapítsa a vallásosságot. István előtt ugyanis, aki részrehajlás nélkül válogatta ki az embereit, kedvesebbek voltak az istenfélőbbek, különös szeretettel kereste azokat, akikről úgy hitte, hogy az Isten előtt is a legkedvesebbek.

Sebestyén miközben a reábízott egyház javai felett hozzáértő módon őrködött, rendkívüli alkalmat kapott, hogy a türelem erényét gyakorolja: elvesztette mindkét szeme világát. Isten akaratának rendelkezését kiegyensúlyozott lélekkel fogadta. Nehogy Krisztus újdön nyája a pásztor szemeit nélkülözve letévedjen az igazság útjáról, lemondott az érsekségről és azt a pápa jóváhagyásával Asztrikra bízta, inkább választva a tisztség nélküli magánéletet, mintsem azt, hogy ő a tisztségét megtartván, nép nélkül maradjon a pásztor. Három esztendő múlva azonban visszanyerte látását és a király parancsára újra elfoglalta érseki székét és szentül kormányozta nyáját haláláig, amely 1007-ben december 30-án érte utól.

Szent Gellért, csanádi püspök

Szent Gellért vértanú,
csanádi püspök,
1046. szeptember 24-én
ölték meg a pogányok Budán.

Szent Gellért, a nevezetes velencei Sagredok, régi tősgyökeres nagy nemzetségéből való. Szent Gellértet nem annyira szülték, mint a Boldogságos Szűz Mária esedezése által Istentől nyerték. Öt esztendő korától fogva Velencében, Szent György klostromában, miután kiváló nevelést kapott erkölcsiékben és szellemiekben, szerzetes lett. Ahogy korban előrehaladt, úgy növekedett tekintélye társai körében, elannyira, hogy apát úrrá választották. Néhány esztendő múlva azonban, bármennyire is ellenezték alattvalói, lemondott tisztéről, úgy vélvén, hogy könnyebb csupán saját magával számolni el, mint sokakért tartozni elszámolással Istennek.

Letéve terhét, elhatározta, hogy elzarándokol a Szentföldre. Az isteni Gondviselés azonban úgy akarta, hogy Magyarországra kerüljön, mégpedig legelőször is Pécsre. A város püspöke, Boldog Mór nagy tisztelettel látta vendégül és amikor észrevette rajta az életszentség és a tudás jegyeit, elvitte Szent István királyhoz, aki az ilyen férfiakat igen kedvelte. A király nemcsak megbecsüléssel fogadta, de megbízta, hogy legyen fiának Imrének életre és erkölcsökre oktató mestere.

Gellért eleget tett a királyi akaratnak, azonban az udvari életnél többre becsülte a magányt, ezért, miután élete példájával és üdvös tanításokkal kiművelte Imrét, visszavonult a Bél nevű pusztába, ahol hét esztendőt töltött a legnagyobb önsanyargatások és virrasztások között. Itt is akarta befejezni életét, ha engedelmességből el nem kellett volna foglalnia Csanád püspöki székét.

Egyházmegyéjét Szent István haláláig kormányozta, hatékonyan buzdítva övéit mindennemű erény megszerzésére, különösképpen azonban a Magyarok Istenszülő Nagyasszonyának tiszteletére. Miután azonban a királyt elragadta a halál az élők sorából és sokan visszatértek a pogányságra, Gellértet 1046. szeptember 24-én megkövezték és lándzsákkal átdöfték: így érte el a halála, amelyet előző napon megjövendölt. A város közelében fekvő hegyet róla nevezték el. Átvitele napját február 23-án ünneplik.

Szent Bőd (Bulduş) vértanú, egri püspök

Szent Bőd vértanú,
egri püspök,
akit megköveztek és karddal megöltek
a hitünkért Budán,
1046. szeptember 24-én.

Bőd, aki érdemeivel érte el Szent Istvánnál, hogy felkérje az egri püspöki szék elfogadására, jó pásztorként a hit és az egyház védelmében lehelte ki lelkét. Amidőn ugyanis Szent István halála után a pogány tévely éjszakája újból elborította Magyarországot és a katolikus hit ellen feltámadt kegyetlen vihar sűrű villámokat vetett, Bőd, magával és a saját dolgaival mit se törődve, hanem kötelességének tekintve, hogy a rábízott nyáját férfiasan megvédelmezze, közbevetette magát, hogy András és Levente választott királyoktól védelmet kérjen övéinek.

Az isteni gondviselés azonban másként döntött: amíg ugyanis övéinek biztonságát kereste, maga lett áldozata a katolikus hittől elszakadt gyilkosok dühének. Ezek Budán előbb kövekkel támadták meg és amikor ezeknek bátran ellenállt, karddal majd lándzsákkal átszúrták. Bőd, ajkán Jézusnak, Isten Fiának nevével, visszaadta drága lelkét az égnek.

Isten nem sokáig hagyta büntetlenül ezt a gonosztettet: Leventét, akinek hatalomvágya szította fel ezt a dühöngést a katolikus ügy ellen és a bűncselekmény többi szerzőjét hamarosan a leggonoszabb halál emésztette el, örök bizonyosságul, hogy soha nem lehet büntetlenül megtámadni azokat a férfiakat, akik Istennek szentelik magukat és hogy minél állhatatosabban fáradoznak ezek Isten dicsőségéért, annál éberebben áll készenlétben Ő, hogy megtorolja ezek ártatlanságát. András király pedig, akit mélyen megrendített az ott elkövetett bűncselekmények kegyetlensége, élete végéig szánta-bánta abbeli félelmét, hogy erélyes fellépéssel a feltámadt

zűrzavarban csak szaporítaná a nyomorult módon elpusztultak számát, és hogy emiatt nem védte meg férfiasan, ahogyan pedig kötelessége lett volna, a hit szent értékeit.

Szent Beszteréd vértanú, nyitrai püspök

Szent Beszteréd vértanú,
nyitrai püspök,
akit a magyar pogányok megöltek
a hitéért Pesten,
1046. szeptember 25-én.

Szent István király Beszterédet is rendkívüli erényeiért és tudományáért állította a nyitrai egyház élére. Ő is nemcsak szóval buzdította, hanem elsősorban élete példájával vezette juhait a legjobb erkölcsi törvények ismeretére és tartotta vissza őket a rossztól. Szíve öröme, látta is hasznát fáradozásainak, fogamatját tanításainak, mindaddig, míg Szent István halála után fel nem támadt a súlyos vihar a katolikusok ellen. Ekkor ugyanis azok, akik mindaddig a pogány szertartásoknak hódoltak, Andrást és Leventét választották meg az ő törvényeik szerint, hogy ezek, teljesen elvetve a katolikus hitet, az országban újból bevezessék a régi pogányság gyakorlatát. A két herceg nem utasította vissza, hanem elfogadta a pogányok feltételeit. Mire nem viszi rá a hatalom éhsége a becsvágyókat? Az új fejedelmektől kapott felhatalmazás alapján a pogányok büntetlenül zaklatták az összes katolikusokat, legkegyetlenebbül azonban a főpapokat bántalmazták. Beszteréd, szánva kedves nyáját, Magyarország többi főpásztorával megtanácskozva elhatározta, felkeresi a két királyt és megkéri őket, hogy ne gyötörjék a katolikus híveket.

Mielőtt azonban elérhette volna őket, a pogányok karjaiba futott, akik őt, amíg Budáról a Dunán át Pestre igyekezett, sok sebet ejtve rajta, kegyetlenül felkoncolták. Ő, lélekben a legkisebb sebet szenvedve, derűs arccal tett bizonyosságot róla, hogy Jézus nevéért örömmel szenved el a gyalázatot és a halált. Másnap, 1047. szeptember 25-én múlt ki bátor és dicső

halállal. A halál nem érte készületlenül, mert Szent Gellért előtte való napon elhangzott jóslata figyelmeztette rá őt és az előírásoknak megfelelően felkészült rá.

Boldog Mór, pécsi püspök

Boldog Mór,
a Szent Mártonról elnevezett
benedek rendi monostor szerzetese,
a magyarországi Pécs püspöke.

Mór, a Szent Benedek rendjéhez tartozó szerzetes, Itáliából jött Magyarországra. Az első testvérek közül való volt, akik Pannónia Szent Hegyén a Szent Márton kolostorban éltek. Mindennemű erényben kiváló volt, különösen azonban szüzességében. Fényes bizonyítéka nyilatkozott meg ennek, mikor Szent István király, aki minden szerzetest kedvelt, fiával együtt meglátogatta az említett monostort. Imre a szerzeteseket, akik fogadásukra hosszú sorban elébük vonultak, akkori szokás szerint csókkal köszöntötte, még pedig mindegyiket – égi sugallattól megvilágosítva – érdemei és élete tisztasága szerint. Egyeseket kétszer, másokat háromszor, néhányat ötször; Mór volt az egyetlen, akit hét csókkal illetett. Az apa elcsodálkozott fia cselekedetén és titokban megtudakolta az okát. Imre megmagyarázta, hogy aszerint osztotta csókjait, hogy ki milyen módon és mennyi ideje tartóztatta meg magát és hogy Mór azért kedvesebb előtte, mert szüzességét megszakítás nélkül és sértetlenül megőrizte.

Ettől kezdve nagy véleményrel volt Szent István Mórról, s elismerése méginkább növekedett iránta, amikor a király, hogy észrevétlenül kikémlelje, hogyan virrasztanak és imádkoznak a testvérek, mindnyájuk tudta nélkül és hallgatva, belopódzott a kórusba, azt tapasztalta, hogy míg a többiek a matutinum után visszatértek fekvőhelyeikre, Mór annyira belemerült a mennyei dolgok szemlélésébe, hogy hiába szólította meg, hiába sürgette ismétlen, nem kapott tőle választ. Másnap, hogy erényességét még további próbára tegye, visszatért a monostorba és a felsorakozott testvérek koszorújában, ami szerzeteshez méltatlan vétséget csak

ki tudott eszelni, minddel vádolta Mórt és ráfogta, hogy farizeus. Ez pedig mindent csendes türelemmel végighallgatott, egyetlen hanggal vagy mozdulattal nem védekezett. A király elragadtatva figyelte erényességét és a pécsi püspökség élére állította.

Boldog Ágoston, zágrábi püspök

Boldog Ágoston,
Zágráb magyar származású püspöke.
Elhunyt 1323. augusztus 3-án.

Ágostonról – vezeték nevén Cazottusról – többek nyomán Ferrarius állítja a Predikátorok rendjének Magyarországon viselt dolgairól szóló könyvében, hogy magyar volt. Ifjú korában lépett be a Szent Domonkos szerzetébe és a szerzetesi eszmények megvalósításában, a szigorú életvitelben és a többi erényben annyira kitűnt, hogy joggal számították kora egyik legszentebb életű és legműveltebb emberének. Először Itáliába, azután Párizsba küldték a főiskolai tanulmányok elvégzésére, ahol is kiváló elméleti képességei révén és állhatatos munkával a legmagasabb fokú jártasságot szerezte meg magának mind a filozófia, mind a teológia kérdéseiben.

Innen visszatérve, miután néhány esztendőn át filozófiát és teológiát adott elő tanítványainak és Isten ígéjét hirdette hallgatóinak nem csekély lelki hasznára, XI. Benedek pápa a zágrábi egyház főpásztorává nevezte ki. Tizenhét esztendeig vezette egyházmegyéjét a legnagyobb életszentséggel és éberséggel mozdítva elő az egész ország békességét és gyarapodását. Ezután, egyes pártoskodó emberek viszálykodása elől kitérve, visszaköltözött Itáliába, ahol XII. János pápa az apuliai Lucernia egyházának kormányzását bízta rá. Ezt az egyházmegyét tizenhárom esztendeig irányította a legnagyobb jártassággal, könyörületességgel, kegyességgel és minden más erény hírében. Miután teljessé váltak érdemei és beteltek évei, 1323. augusztus 3-án az égbe költözött, hogy fáradozásai jutalmát elnyerje. Az egyház megengedte, hogy szentségének emlékezetét zsoltosmával tiszteljék.

Magyar Szent Pál, a prédikátorok rendjének első magyarországi provinciálisa

Magyar Szent Pál,
a prédikátorok (domonkosok)
rendjének első magyarországi
tartományfőnöke.
1242. február 10. táján
szenvedett vértanúhalált.

Pál, Magyarország szülötte, nemes szülöktől származott. Ifjúságától fogva képességei kifejlesztésének és a tudományoknak szentelte életét és hogy ezekben bővebb ismeretekre tegyen szert, Itáliába utazott. Itt, Bolognában oly előrehaladást ért el a tanulmányaiban, hogy megszerezte a juris utriusque doctor és a kánonjogi nyilvános tanár fokozatát. A két tudományt aztán sokak hasznára több esztendőn át maga is oktatta.

Abban az időben vonzott magához sokakat ugyanott Szent Domonkos. Példájuk arra indította Pált is, hogy felvételét kérje Domonkos rendjébe, amit 1221-ben el is ért. Pál ilyen atya – Domonkos – keze alatt a szerzetesi életben oly előrehaladást ért el, hogy még azon esztendőben Boldog Szádokkal és három társával együtt Magyarországra is bevitte a rendet. Benne a magyar nemzet lángbuzgalmú, ragyogó műveltségű, ékesen szóló apostola és Isten igéjének hivatott hirdetője érkezett e szerzetből. Győr városában oly tüzes prédikációkat tartott, hogy nyomban három nagy tudású fiatalember kérte felvételét a szerzetbe. Itt – Győrben – és Veszprémben kolostort létesített Pál.

Ezután a kunokhoz indult, hogy a hitet hirdesse nekik. Először elűzték őt, ő azonban újra felkereste őket és oly sikerrel férközött hozzá a lelkükhöz, hogy két vezérük, Bejbasz és

Membrok, ezer társukkal együtt felvette kezéből a keresztséget. Az utóbbit András, Magyarország királya emelte fel a keresztvízből.

Mintegy húsz esztendeig tanította Pál a kunokat és a magyarokat Isten törvényére. Tatárjárás idején szenvedett mártírhálált. Amikor a tatárok Magyarországot pusztították és Isten szolgáit halálra keresték, Pál nyolcvan társával együtt az egyik templomban keresett menedéket. Mindnyájan ott pusztultak el, a barbár düh lekaszabolta őket. Pált dárdákkal verték át, fejét összezúzták. A kunok első apostolának homlokát hármaskorona díszíti: a vértanúké, a doktoroké és szüzeké. Kb. 1242. táján, február 10-én halt meg.

Boldog Özséb, esztergomi kanonok, Remete Szent Pál rendjének első provinciálisa

Boldog Özséb,
aki esztergomi kanonokból
Szent Pál első remete rendjének
első tartományfőnöke lett.
Elhunyt 1278. január 20-án.

Özséb esztergomi nemes szülők gyermeke volt. Jövendőbeli jámborságának már kora gyermekségében megmutatta világos jelét. Iskoláit kiváló eredménnyel végezte el. Tudásának és jámborságának elismerésül hamarosan az esztergomi érseki egyház kanonokai közé választották. E méltóságában különösképpen az irgalmasságot igyekezett gyakorolni. Mint ilyen, valósággal vonzotta magához a remeteket, mikor ezek felkeresték a várost, hogy adományokat kéregessenek. Özsébet mélyen megindította szigorú életvitelük és elhatározta, hogy maga is követi őket. Kieszközölte az érsek beleegyezését, búcsút mondott a kanonokságnak és 1246-ban a Pilisben egy hármass barlangban remeteségbe vonult és ott félretéve a világ gondjait; egészen az imádságnak és önmaga tökéletesítésének szentelte magát.

Egy éjszaka, amikor különös buzgósággal imádkozott, azt vette észre, hogy az erdőben szerteszéjjel lángok futnak ide-oda. Az apró lángok egyszerre csak mind egybe folytak, és a déli verőfénynél vakítóbb világosság támadt belőlük.

Özséb, aki ámuldozva és némán nézte a jelenséget, a Lélektől figyelmeztetést kapott: az erdőn szerte bolyongó lángocskák a remeteket jelképezik, akiket Isten szerzetesi közösségbe kíván egybegyűjteni. Megértette, hogy a csodálatos látvány neki szóló isteni intelem.

Összegyűjtötte hat társát, akik közelében laktak, és Pilisszentkereszten templomot majd monostort épített. Ezzel az 1250-ik esztendőben kezdetét vette Remete Szent Pál szerzetesrendjének élete. A rend Őt választotta meg első provinciálisának. E tisztségében kereste fel Rómát, kieszközölni a pápai szék jóváhagyását, hogy rendje Szent Ágoston szabályai szerint megkezdhesse életét. Aquinói Szent Tamás közreműködésével, aki akkor Rómában tartózkodott, elérte, hogy a Szentszék az ügyet Veszprémi Pál püspökre bízta kivizsgálás céljából. Őszeb húsz esztendeig kormányozta szerzetét. Miután tisztét a legtökéletesebben látta el, 1273. január 20-án adta vissza tiszta lelkét az égnek.

Zoerard Szent András, remete

Szent Zoerard András,
nyitrai majd trencsényi remete.
Elhunyt 1009. július 27-én.

Zoerard paraszt szülőktől származott. Egyszerű származását az erény legnemesebb fényével tette ragyogóvá. A remete élet szeretete magával ragadta őt és mikor meghallotta, hogy Szent István apostolkodása nyomán és annak védelme alatt virágzik a katolikus hit és egyre több az olyan férfiú, aki Isten keresésének szenteli magát, és hogy számos szent életű ember özönlik a királyhoz más országokból is, ezek példáján felbuzdulva és felbátorodva Lengyelországból magyar földre zárandokolt. Itt felkereste Fülöp apátot, a Szent István által a Nyitra melletti Zobor hegyen Szent Hippolit tiszteletére alapított monostor előjáróját, ez pedig jóindulattal befogadta őt. Miután magára öltötte a szerzet ruháját, Zoerard nevét Andrásra változtatta, hogy már a neve is a Kereszt szeretetére figyelmeztesse. Miután Nyitrán letöltötte próba éveit, a szentebb és összeszedettebb élet után vágódva a Trencséntől nem messze a Vág partja fölött emelkedő Szkalka nevű szikla egyik barlangjába vonult el és ott töltötte napjait szigorú önfegyelemben, csodálatos módon sanyargatva testét. Gyakran három napon át egy falatot sem vett magához, a tavaszi nagy böjt negyven napja alatt csupán negyven szem dió volt tápláléka és a böjtöt még ugyanennyi nappal toldotta meg. Napjait és éjszakáit álom nélkül, imádságban töltötte, szinte semmi pihenést nem engedett fáradt testének. Egy üreges fatörzset ugyanis kívülről bevert hegyes fanyársakkal és nádakkal oly módon alakított ki, hogy ha az álomba lankadó teste bármerre kezdett volna dőlni, a fa szöge és a nád hegye megszúrja és az imádság tovább folytatására serkentse. Hasonlóképpen egy karikát is készített, amelyre négy oldalt egy-egy követ függesztett fel. A karikát a feje fölé akasztotta, hogy elálmosodva bármerre dült el az,

a kövek ütése felriassza. Halála után fedezték fel, hogy vezeklő öv helyett vaslánccal szorította össze oldalát, annyira, hogy az csontig hatolt bele húsába. Nyitrán temették el Szent Emmerám templomában, amelyet Boldog Gizella, Szent István hitvese alapított. Andrást a maguk szentjének követelik mind a bencések, mind a kamalduliak, mind pedig Remete Szent Pál szerzetesei. Nem akarnék döntőbíró lenni köztük. Napját július 27-én ünneplik.

Szent Benedek vértanú, trencsényi remete

Szent Benedek remete és vértanú,
akit Trencsén közelében
a Vág folyóba vetettek.
Ünnepnapja május 1.

Benedek, Szent Zoerard-Andrásnak nemcsak életmódjában volt társa, hanem a tökéletes szerzetesi életben tanítványa is. Tőle vette át az életszentség ismereteit és normáját, az ő példája lobbantotta lángra benne a szigorú életvitel és a magány szeretetét. Ő is Trencsén mellett a Szkalka egyik barlangjában lakott, ugyanolyan önmegtartóztatással, virrasztásokkal és imádsággal igyekezett mesterét követni és lépést tartani vele. A megszentelt barlangban, amelyben lakott, jámborsága örök emlékeként még most is látni, hogyan kopott le a szikla imádságra terjesztett két keze érintései nyomán.

Zoerard András halála után három évvel rablók ölték meg őt. Azzal gyanúsították meg, hogy nagy mennyiségű aranyat rejteget. A vélt zsákmány reményében megtámadták Benedeket, elhurcolták, a Vág partján kegyetlenül meggyilkolták és beledobták a vízbe. A környékbeli lakosok, akik ismerték szent életét, sokáig keresték a testét. Halála után egy évig se találták meg. Végül is egy sas keltette fel gyanújukat, amely a Vág partja fölött mindig ugyanazon a helyen kerengett, mintha őrzött volna valamit, amit meglátott. Kiderült, hogy Benedek szent maradványait vigyázta.

Búvárt küldtek a vízbe, hogy keresse meg a szent férfiú testét. Az meg is találta és kihúzta a közeli partra. Csodálatos dolog! A test, amely egy esztendeig a víz alatt lappangott, annyira frissen és épségben maradt meg, mintha csak minap halt volna meg. Ez a körülmény nemcsak hogy csodálatba ejtette az embereket, hanem rendkívüli módon megerősítette meggyőződésüket,

hogy Benedek szent volt. A megszentelt testet Nyitrára vitték Szent Emmeram bazilikájába és ugyanabba a koporsóba helyezték, amelyben mestere, Zoerard csontjait őrizték, hogy akiket életükben ugyanolyan életcél kapcsolt egybe, azok haláluk után is egy sírban nyugodjanak.

Boldog Csáki Móric, dominikánus

Boldog Csáky Móric,
a prédikátorok szerzetének tagja,
aki híres volt az Istenszülő iránti
szeretetéről és csodáiról.

Meghalt Győrben
1336. március 20-án.

Móric a máig is jeles nemzetségből, a Csákiak családjából származott. Születését a Boldogságos Szűz, Isten Anyja jövendőlte meg viselő édesanyjának, megjósolva azt is, hogy kedves lesz Isten és emberek előtt. Gyermekségéből kilépve, mikor magasabb tudományok tanulmányozásával kezdett foglalkozni, mindenkor előnyben részesítette a jámborság és egyéb erények gyakorlását. Ami szabad ideje tanulása mellett maradt, imádságra vagy szerzetesekkel folytatott beszélgetésre fordította, akiket igen kedvelt. Egy bizonyos testvérnek a prédikátorok rendjéből, aki atyja várában időzött, térdén állva könyörgött, hogy meséljen neki a szentek példáiból. Valahányszor az teljesítette kívánságát, Móric akkora szomjúsággal hallgatta a szent életű férfiak tetteiről szóló történeteket, hogy örömeiben, a leggyöngédebb vigasztalódásának bőséges tanúságaként kicsordultak a könnyei. Együttal elhatározta, hogy, mihelyt életkora lehetővé teszi, maga is szerzetbe lép.

Elhatározását végre is hajtotta volna, ha abban meg nem akadályozza apja parancsa, aki rá akarta kényszeríteni, hogy házasodjék meg, vegye el feleségül jegyesét, Magyarország palatinusának, Amadénak leányát. Móric jó fiú volt, engedelmeskedett az apai parancsnak, későbbre halasztotta szándéka megvalósítását, de nem mondott le róla. Három esztendőt töltött együtt feleségével a házasságban, leghűségesebb életben. Ekkor kölcsönösen megállapodtak, hogy

az asszony apáca zárdába vonul, Móríc pedig belép a prédikátorok rendjének kolostorába. Már éppen azon voltak, hogy végrehajtják megállapodásukat, Amade palatinus azonban megneszelte a dolgot és mivel Mórícot nem tudta másképp visszatartani szándéka megvalósításától, fogságba vetette. Testi szabadságát elvehette, lelkét azonban nem. Másfél esztendeig tartották fogságban, de mikor nem tudták megtörni, szabadon engedték azzal, hogy tegye meg, amit akar.

Szerzetesi életének harminc esztendeje alatt nem evett hústelt. Hogy testét lelke igájába hajtsa, éjjel nappal ciliciumot hordott. Csodálatos dolgok történtek meg vele. Vácott éjszaka bezárt ajtón át hatolt be a templomba és amíg ott az éjszakát imádságban töltötte, ragyogó fény vette körül. Győrben fejezte be életét szent halállal 1336. március 20-án. Halála előtt és halála után egyaránt számos csodát művelt.

Boldog Bánfi Buzád, vértanú a prédikátorok rendjéből

Boldog Bánfi Buzád,
a prédikátorok szerzetének tagja,
Magyarország palatinusának fia,
akit a tatárok öltek meg.

Az előkelő Bánfi családból való Buzád, Magyarország egyik leghatalmasabb embere volt. Javakorabeli férfi volt már, amikor búcsút mondott a múlandó javaknak és méltóságoknak, fiaira hagyva hercegi méltóságát, 1233. körül belépett a prédikátorok rendjébe és nagy buzgósággal megkezdte szerzetesi életét. Itt, mivel már előbb kiváló jártasságra tett szert a tudományokban, az Isten igéjének nagyhatású hirdetőjévé lett.

Amikor a tatárok betörték Magyarországra és az Isten szolgáit különös kegyetlenséggel pusztították, a kolostor főnöke a gondjaira bízott testvéreknek megparancsolta, hogy futásban keressék menekülésüket. Buzád ekkor mit sem törődve az életveszéllyel, azt kérte az előljárótól, hogy ő hadd maradhasson a kolostorban, hogy legyen aki vigaszt nyújt az ott rekedt keresztény népnek. Oly állhatatosan könyörgött, hogy a főnök, vonakodva bár, engedett kérésének.

Miután megkapta az engedélyt és társai biztosabb helyre menekültek, Buzád felkészült a biztos halálra, amit Krisztusért vállalt és ugyanerre buzdította a népet is. Amikor a kegyetlen tatár népség már a közelben pusztított, még egyszer arra intette Krisztus kisedd nyáját, hogy, ha úgy adódik, bátran fogadja el a halált Jézusért, maga pedig bement a templomba és az oltár előtt kereszt alakban leborulva imádkozva és könnyek között felajánlotta magát egészen eléggő áldozatul. Önfelajánlása után december 8-án meg is gyilkolták őt a barbárok.

A kegyetlen nép elvonulása után a visszatérő testvérek ott is találtak rá: a tatárok számtalan lándzsadöféssel ölték meg őt, majd levágták a fejét. Az egyik testvér, midőn visszatért, különösen bánkódott Buzád sorsán, három napig nem evett, nem aludt, ömlöttek a könnyei miatta. Harmadnapon elragadtatásba esett, amikor is megjelent előtte a megölt Buzád és azt mondta neki: Nemde nem Krisztusnak is előbb szenvednie kellett és úgy menni be az Ő dicsőségébe. Ennek az ideigvaló világnak a szenvedései nem méltók a jövő dicsőségre. Az intelmek után a testvér többé nem kesergett, hanem Buzáddal együtt örvendezni kezdett.

Boldog Ilona szűz, Szent Domonkos szerzetéből

Boldog Ilona, szűz,
magyar domonkos rendi szerzetesnő,
Szent Margit mesternője
a szent életre való nevelésben.
Meghalt Buda mellett
1270. november 9-én.

A magyar nemzetből való Ilona az 1222-ben Veszprémben építtetett Szent Katalin klostromának volt szerzetesnője, egyúttal Negyedik Béla magyar király leányának, Boldog Margitnak jószágos cselekedetekben oktatója. Életszentsége ámulatba ejtő csodákban nyilvánult meg. Krisztus Urunk maga akart bizonyosságot tenni életszentsége felől: amidőn Ilona belemerült Urunk keserves kínszenvedéséről való elmélkedésbe, rányomta kezeire és jobb oldalára maga sebeinek bélyegét. Imádsága közben, amit igen szeretett, gyakorta megtörtént, hogy a teste felemelkedett a levegőbe és üdítő mennyei muzsikaszó zengett körülötte. Ilyenkor annyira eltöltötték a vigasztalások, hogy tehetetlenné vált velük szemben, testét elhagyták érzékei és erői. A szenteket oly gyengéden szerette, hogy kiérdemelte, miszerint azok megszólítsák. Egyszer az éjszakai alvás idején imádság közben elragadtatásba esett. Úgy látta, hogy Krisztus képe a keresztről lehajol hozzá. Ilona nyomban átölelte, annyira, hogy az odafutott nővérek semmiféle erőfeszítéssel nem tudták lefejtetni karjait a feszületről, mindaddig, amíg másnap délben magához nem tért és maga nem tette vissza azt régi helyére. Lángoló hévvel és hódolattal csüggött legszentebb Testének és Vérének misztériumán. Egy alkalommal, midőn a gyóntatója nem engedte meg, hogy magához vegye azt, sóvárgása oly magasra lobbant, hogy Krisztus megjelent neki és maga nyújtotta számára az Eucharisziát. A prófétálás lelke sugárzott belőle, megkapta a betegségek meggyógyításának adományát is, a betegek testéből pusztá érintéssel

kiűzte a nyavalyákat, ugyancsak pusztá érintéssel a fonnyadt virágoknak is visszaadta frissességüket. Ezeket azonban, nehogy, akik észreveszik, szent hírét költsék, nyomban leszakította. Halála óráján nagy mennyei sereggel maga Krisztus Urunk jött elébe és hívta meg a boldog halhatatlanságra 1270. november 9-én. Halála után is számos csodával dicsőítette meg.

Boldog Antal, Szent Ferenc harmadrendjének tagja

Boldog Magyar Antal,
Szent Ferenc harmadik rendjének
tagja, aki a betegek ápolásában
szerzett hírnevet.
Elhunyt 1398. május 13-án.

A magyar szülőktől született Antal szent életének kezdetét az a zárándoklat jelentette, amelyet Rómába tett, hogy ott elnyerje a jubileumi búcsút. Ott ugyanis, midőn több esztendeig ájtatoskodott az Apostolok küszöbe és a szentek ereklyéi előtt, feltámadt benne a tökéletes élet utáni vágy, felöltötte Szent Ferenc harmadik rendjének öltözetét, vállalta és gyakorolta annak szabályait.

Elvégezvén ájtatoskodását, visszafelé fel akarta keresni Assziszit, hogy meglátogassa Rendalapító szentje, Ferenc sírját. Útközben azonban Folignoban megbetegedett. Bevitték az ottani Szentlélek kórházba. Itt oly nagy szeretetet tapasztalt, hogy fellelkesedve rajta fogadalmat tett, hogy ha Isten élni hagyja, az életét az irgalmasság cselekedeteinek szenteli a beteg zárándokok szolgálatában. A sors azt mutatta, hogy fogadalma tetszett az égnek: meggyógyult. Amit megígért, teljesítette is, visszanyerve egészségét többé nem magának, hanem Isten kedvéért másoknak élt, napjait és éjszakáit teljesen a betegek ápolásának szentelte. Nem volt senki jóságosabb, senki gondosabb a betegekhez nálánál, valósággal anyai szeretettel ápolta és segítette őket, gyengéden bánt velük.

Isten azonban további megpróbáltatásokkal akarta tökéletesíteni erényét, újból súlyos betegségekkel látogatta meg. Ezeket Ő nemcsak állhatatosan, hanem derűs türelemmel viselte el, soha nem panaszkodott fájdalmai vagy állapotának súlyossága, betegségének hosszadalmassága miatt. Hajlott korban, érdemekben gazdagon, 1398. május 13-án nyerte el fájdalmainak és

fáradásainak jutalmát, a jámbor halált. Testét a kórház kápolnájában temették el, amelyet szolgált. A nép megszakítás nélkül özönlött sírjához és szentnek kijáró tisztelettel vette körül. Tisztelete különösen azután növekedett meg, hogy testét, amelyet előzőleg betegség roncsolt szét, 1608-ban épségben és sértetlenül találták. Ekkor méltóbb koporsóba tették és a templom főoltárán helyezték el nyilvános tiszteletre. Isten számos csodát művelt, szolgája, Antal közbenjárására.

Boldog János, a prédikátorok rendjének magyarországi provinciálisa, boszniai püspök

Boldog János
domonkos rendi szerzetes,
a rend magyarországi tartományfőnöke,
majd boszniai püspök.
Elhunyt 1253. november 4-én.

János Osnaburg tartomány Wildesheim nevű mezővárosából származott. Már ifjúkorában kitűnt értelmességével, miután elvégezte bölcséleti, civil és egyházi tanulmányait és megszerezte a doktori babért, méltán érdemelte ki Második Frigyes római császár rokonszenvét és jóindulatát. Rendkívüli megbecsülést vívott ki magának, mint penitenciárius, a pápánál is.

Ezek kegyét azonban János, miután az Isten Szülő Szűz megjelent előtte és a prédikátorok rendjének öltözetét felmutatta neki, az Isteni kegyelemnél kevesebbre becsülte, és elhatározta, hogy ezentúl csakis Istent szolgálja. Hogy Isten ismeretét másoknak is továbbadja, úgy döntött, hogy a magyaroknak hirdeti az evangéliumot. Elhatározását oly odaadással és lelkesedéssel valósította meg, hogy végül is megválasztották az egész magyar rendtartomány provinciálisának. Provinciáját a legnagyobb fokú szeretettel, szelídséggel és gondossággal kormányozta és inkább a példájával lelkesítette Krisztus hitének terjesztésére, mintsem hatalmi szóval.

Buzgalmának híre eljutott Rómába is és IX. Gergely pápa parancsa – bármennyire is nem akarta, sőt ellenkezett – Bosznia püspöki székére emelte. Tiszte gyakorlásában akkora bőkezűséget mutatott a szegények iránt, hogy Cantipratanus tanúsága szerint, aki testi-lelki

jóbarátja volt, amikor jövedelme évente nyolcezer ezüst márkát tett ki, azt – kivéve egy kis részét, amit a legszükségesebb házi kiadásaira visszatartott – teljes egészében szétosztotta a szegények között.

A lelkipásztori gondjaiba belefáradva, hosszas sürgetéssel elérte, hogy a püspökség terhétől megszabadult és visszatérhetett a nyugodtabb szerzetesi élethez. Munkássága azonban nem szűnt meg, csupán megváltozott. Életszentsége ugyanis, amely addig is közismert volt, most, ezzel a lemondással még nyilvánvalóbbá lett, ezért 1241-ben egyhangúlag őt választották meg a prédikátorok rendjének negyedik generálisává. Ebben a tisztségében tizenegy esztendeig kormányozta rendjét kitűnően, míg 1253. november 4-én Strassburgban meg nem kapta a meghívást az örök nyugalomra.

Szent Piligrim, passauai püspök, Magyarország apostola

Szent Piligrim,
lorchi (passauai) püspök,
akit Géza magyar fejedelem
hívott be Magyarországba,
ahol is ötezer magyart keresztelt meg.

Géza a magyarok utolsó fejedelme, midőn, még mint pogányt, megérintette valami az igaz hit világosságából, minden módon azon volt, hogy a szomszédos tartományokból katolikusokat hívjon be Magyarországba. Mindenekelőtt Piligrim passauai püspökhöz küldött tisztelegő követtel levelet, és meghívta, hogy jöjjön el Magyarországra és hirdesse a népnek Isten igéjét. Hozzátette, hogy már ő maga is szilárdan eltökélte, hogy nyilvánosan megvallja Krisztust és megígérte, mindenkinek megadja a szabadságot, hogy a katolikus egyházba beléphessen.

A fejedelmet egyebek között és mindenek előtt e férfiú, Piligrim mindenfelé ismert és csodatételekkel igazolt életszentsége készítette rá, hogy meghívja őt magához. Ezen túlmenően többektől úgy értesült, hogy Piligrim lekötöztettségnek érzi magát a magyar nemzetből való emberekkel szemben, mert ezek az ő őseivel jót cselekedtek. Géza úgy gondolta, Piligrim most készséggel ragadja meg az alkalmat, hogy lerója háláját. Amikor ugyanis Pechlarni Rudiger, a neves férfiú, akitől Piligrim nemzetsége származott, a császári birodalom határát védte Pannóniával szemben, nem tudom, milyen okból, magára vonta Henrik császár haragját, számkivetettségében a magyarokhoz került. Hosszas itt tartózkodása alatt számos jótéteményben részesült tőlük. Úgy érezte, hálával tartozik a magyaroknak s ezt a kötelezettséget ráhagyja

utódaira is. Géza emberi módon számítva remélte, hogy Piligrim nem utasítja vissza a barátságos meghívást. Piligrim azonban nem emberi meggondolásból sietett nyomban eleget tenni a kérésnek, hanem azért, mert a passai püspökök hivatalbeli kötelességei közé tartozott, hogy Pannóniában a hit ügyét előmozdítsák. Először Gézát merítette bele a szent forrásba, majd rövid idő alatt még ötezer magyart. Így lett Piligrim a megtérni kezdő Magyarország mindenben szorgos első apostola. Emlékezetét május utolsó napján ülik meg.

Szent Adalbert, prágai érsek, a magyarok apostola

Szent Adalbert,
prágai érsek,
akit Géza magyar fejedelem hívott be
Magyarországba.
Halála napja április 23.

Adalbert, nemzetiségére nézve cseh, előkelő nemzetségből született számos nemzet újjászületésére. Mihelyt serdültebb életkora engedte, igyekezett a tudományokban, elsősorban azonban az erények tanulásában és tökéletesítésében előrehaladni. Lobogó buzgalmát, amelyet kora gyermekségétől fogva táplált magában, egész további életén át megőrizte. Eredetileg Vojtechnek hívták, az Adalbert nevet a bérmlásban kapta, Albert magdeburgi püspök után, akihez tanulni küldték; később többnyire ezen a néven emlegették. Diethmar prágai püspök halála után parancsra foglalta el annak megüresedett székét. Tisztét úgy töltötte be, hogy minél nagyobb hasznára legyen az egyháznak magának és minél több jót tehessen a szegényekkel, akik közül mindennap tizenkettőt látott el étellel.

Ezt az apostoli férfit azonban nem igen fogadták el hazájában, ezért, mivel polgártársai fellázadtak ellene, a római pápa tanácsára kétszer is elhagyta azokat. Ezután, hogy fáradozásait gyümölcsözőbben folytathassa, Magyarországba jött, amit maga az Istenszülő Szent Szűz jelentett be látható alakban jelenvén meg Géza, a magyarok fejedelme előtt. Géza fejedelmet és népét, akiket Szent Pilgrim vezetett az igaz hitre, Szent Adalbert erősítette meg vallásában; Szent Istvánt, később Magyarország első királyát és annak fiát, Szent Imrét ő merítette be a szent forrásba és az akkor még csak serdülőben levő kereszténységet kiváló igehirdetéssel erősítette meg.

Egyre növekvő buzgalmát azonban Magyarország nem tudta kielégíteni, Lengyelországba látogatott, hogy ott is folytassa üdvös, nevelő munkásságát. Három esztendőn át működött itt, majd onnan a poroszok földjére távozott, amely még a bálványimádásnak hódolt. Itt, mialatt az igaz hit alapismereteit igyekezett beleoltani a lelkükbe, elnyerte a vértanúság koronáját: a hit ellenségei áldozat bemutatás közben lándzsa döfésekkel megölték és fejét levágták.

Szent Gaudencius, püspök, Szent Adalbert testvére, Magyarországon apostoltársa

Szent Gaudencius püspök,
Szent Adalbert testvére
és magyarországi
apostolságában társa
és azzal együtt a hit terjesztője.

Szent Gaudencius nemcsak vér szerint volt testvére szent Adalbertnek, hanem szerzetüket tekintve is. Ugyancsak apostol társa volt abban a munkában is, amelyet a hit terjesztésének szolgálatában Magyarországon vállaltak és amelyben ugyanolyan buzgalomról tanúskodott, mint ő. Adalbert, több más kiváló férfival együtt Gaudenciust is Itáliából hozta magával Csehországba. Előbb a Kegyes Boleslaw fejedelem által alapított és gazdag adományokkal ellátott Brevnovi-i monostorban élt szerzetesi fegyelemben. Miután itt elsajátította az életszentség tudományát és a szerzetesi tökéletesség magas fokára jutott el, Szent Adalbert magával hozta Magyarországra is, hogy azt a szellemet, amelyet kolostor magányában elsajátított, most közkinccsé tegye, és a jó elhatározások mellett, amelyeket a hit gyarapítására az árnyékban fogalmazott meg, most a nyilvános életben tegyen tanúságot és segítsen neki az egyetlen igaz Isten szolgálatára vezetni a pogány népet. Gaudencius, mivel fellelkesítette testvére buzgósága és lángrollobbantotta közös családi örökségük: a jóért való lelkesedés, annyi találékonysággal és buzgalommal tevékenykedett, hogy egész idő alatt, amíg Magyarországon működött, se szóban, se cselekedetben semmit el nem mulasztott, és mindenben, amiben csak lehetett, megkönnyítette, hogy Adalbert a magyarok lelkét Krisztus igájába fogja. Derűs lélekkel

vállalta a legnehezebb fáradoalmakat is, nehogy valamit is elmulasszon, ami hasznos lehetett a tekintetben, hogy az e nép lelkébe plántált új hitet erősítse.

Amikor Adalbert Magyarországról Lengyelországba távozott, Gaudencius ismét útitársul szegődött hozzá. Itt érdemei elismerésül Gnezno püspökévé nevezték ki. E tisztségében oly kiválóan látta el feladatait, hogy nagy hasznára volt nyájának is és nagy érdemeket szerzett Isten előtt a maga számára is, mígnem jámbor halállal az égbe nem távozott, hogy ott érdemei jutalmát megkapja.

Szent Bonifác vértanú, Szent Márton monostorának apátja Magyarországon

Szent Bonifác vértanú,
a magyarországi Szent Márton
monostor főapátja,
akit a poroszok öltek meg
körülbelül 1007-ben.

Bonifác Asztriknak, a későbbi kalocsai érseknek volt tanítványa, előbb Csehországban Brevnovban, majd Magyarországon Szent Márton hegyén. Amikor Asztrikot a püspöki székre emelték, ő lett utóda a főapátságban (a helyet híre miatt tisztelték meg ezzel a méltósággal). Bonifác azonban nem sokáig élvezhette ezt a szerzetesi nyugalmat. Szent István király, amikor elhatározta, hogy országa minden részében elterjeszti Krisztus hitét, 1004 körül elküldte őt alsó Pannónia népének megtérítésére (ott ugyanis nem mindenki hitt Krisztusban). Apostoli feladatát lelkesedéssel vállalta el; nemcsak Pannóniában akarta Isten ígéjének hirdetésével Krisztus nyáját növelni, hanem azon túl is igyekezett az evangéliumot tovább terjeszteni.

Mikor ugyanis értésére jutott, hogy Szent Adalbert, akinek minap Magyarországon társa volt a jó gyümölcsöt hozó fáradozásában, a poroszok között elnyerte a vértanúság koszorúját, benne is fellobbant a vágy e babér után, elhatározta, hogy ő is haladéktalanul végigfutja ezt a pályát, remélve, hogy az ég őt is megajándékozza ezzel a kegyelemmel. Meg is hallgatta az ég: a pokol ugyanis nehezen tudta elviselni, hogy ennyi lelket elragadott tőle, néhány pogány bennszülöttben annyira felszította a gyűlöletet Krisztus hite és annak hirdetője, Bonifác iránt, hogy mikor ez lelkesen hirdette Isten ígéjét a népnek, előbb kigúnyolták, és midőn nem állt el az igehirdetéstől, karddal halálos sebet ejtettek a fején. Bár nem halt bele sebébe azon nyomban, a

vértanúság koronáját nem lehet elvitatni tőle. Halála után a hívek azóta is vértanúként tisztelik. A halál az Úr 1007-ik éve táján ragadta el.

Boldog Szádok vértanú, a prédikátorok rendjéből

Boldog Szádok,
a prédikátorok rendjének szerzetese,
akit Szent Domokos küldött Magyarországra.
Miután itt kiváló munkát végzett,
1260. május 2-án
szenvedett vértanú halált.

Szádok Szent Domonkos tanítványa volt, ő is küldte el, hogy Isten magyarországi szöllejét művelje. Amikor Boldog Pállal, ugyanazon szerzetesrend magyar tagjával együtt elérkeztek az ország határára és Szádok egy éjszaka buzgón imádkozott, hogy szent rendjét sikerrel terjeszthessék el ezen a földön, roppant kavargó ördögsereget pillantott meg, amely jajongva így kiáltott:

– Jaj nekünk, azért jöttetek, hogy kiforgassatok bennünket jussunkból és kiűzzetek ezekből a mi otthonainkból.

Ez a látomás felszította és nagyobb bátorsággal övezte fel Szádokot, új erőt adott neki, virrasztásokkal, könyörgésekkel, testének sanyargatásaival, böjtölésekkel hívta segítségül Istent és ettől kezdve hitoktatásban, nyilvános gyülekezetekben és magányos beszélgetésekben, a szentségek kiszolgáltatásában és más, a lelkek üdvössége szempontjából hasznos tevékenységben számos esztendőn át fáradozott a nép javának előmozdításáért, és mivel Isten bőségesen megáldotta munkáját, sokakat vezetett el Krisztus hitére.

Örvendő adott hálát zsákmányaért és új feladatok felé irányította lépteit. Magyarországról Lengyelországba szólították és – bár semmi ilyenre nem számított – a Sandomierz-i konvent

élére állították. Priorként negyvennyolc rendi testvérét irányította atyai szellemben, többet törődve mindegyikük kényelmével, mint a magáéval.

A tatárok ölték meg egyik betörésük alatt, 1260-ban. A barbárok kardcsapásai és lándzsaszúrásai között Jézus és Mária nevével ajkán fogadta a dicsőséges halált. Az utódok emlékezetében ma is halhatatlanul benne él; Sandomierzben ugyanis június 2-án minden esztendőben hatalmas népsokaság ünnepli meg mártírhálálának emlékét.

Boldog Berthold, Szent Ferenc rendjéből, Magyarország apostola

Boldog Berthold,
Szent Ferenc rendjének tagja,
híres szónok,
Magyarország apostola.
Meghalt 1272. december 13-án.

Berthold Regensburgban született, ifjúságában egy mélyen vallásos férfiú Boldog Dávid volt a mestere az erények elsajátításában. Mestere segítségével a tökéletesség magas fokára jutott el, és hogy a tőle kapott szellemet biztosabban megőrizhesse, úgy döntött, hogy Szent Ferenc reguláját követi.

Beszédében annyi volt a kedvesség, hogy ékesszólásával úgy vonzotta magához a hallgatókat, mint valamiféle varázsitallal. Egyesek szerint hatvan, mások szerint százezren csüggték egy-egy alkalommal az ajkán, amikor az igét hirdette. Megtörtént, hogy amikor a szószékről bizonyos fajtájú vétkek mineműségét keményebben ostromozta, a népsokaság közepében egy nő, akinek lelkét az a bűn nyomta, holtan esett össze. Berthold, a szónok, felszólította a népet, hogy imádkozzék érte. A nő életre támadt és csodálatos dolgokat mondott el: abban a pillanatban, amikor összeesett, hatvanezer lélek került Isten ítélőszéke elé, ennyi ember halt meg akkor a világon különböző események folytán. Mindnyájuk közül csupán három jutott a tisztító tűzbe, a többi hanyatt-homlok zuhant a pokolba és csupán egyetlen egy ment egyenesen a menyországba. Bertholdnak ez a vallomás újabb alkalmat adott, hogy a bűnöket, a hallgatóság nagy lelki hasznára, még erősebben ostromozza.

Istentől kapott talentumát nem akarta egy-egy város vagy tartomány szűk határai közé szorítani, hanem, hogy annak haszna minél több emberhez eljusson, elhatározta, hogy ékesszólásának erejét idegen országokkal is megismerteti. Úgy vélte, hogy buzgóságának Magyarország nyújtja a legalkalmasabb területet, ezért idejött s itt sokakat visszavezetett Krisztus aklába azok közül, akiket a hitetlen kunok tévelygésekre csábítottak. Szava égett mint a fáklya és hévvel teli beszéde, mint Illésé, még azokra is hatott, akik addig megátalkodottan ellenálltak a térítésnek. Regensburgban halt meg 1272. december 13-án. Ott is helyezték sírba. Halála után Isten számos csodával dicsőítette meg.

Thomasius Szent Péter, kármelita, apostoli követ Magyarországon

Szent Thomasius Péter,
kármelita,
Nagy Lajos királyhoz küldött
apostoli követ,
aki azon fáradozott,
hogy megteremtse a békét
a magyarok és a velenceiek között.
1357. január 29-én hunyt el.

Thomasius Péter, a kármelita rend nagy ékessége Aquitaniában született ismeretlen szülőktől. Ifjúságában házról-házra járva kéregetéssel tartotta fenn életét. Ragyogó elméjét kiművelve azonban oly tudásra tett szert, hogy miután befogadták a Kármelhegyi Boldogasszony testvéreinek rendjébe, több esztendőn át adta elő a filozófiát és a teológiát hallgatói számára rendkívül gyümölcsözően.

III. Ince pápa, midőn megismerte életszentséggel párosult tudományát, 1348-ban kinevezte a Szicíliai Királyságban található Pacta majd Corona püspökévé, utána egyre gyarapodó érdemei elismerésül Kréta érsekévé, végül Konstantinápoly patriárkájává léptette elő. Eközben több különböző királyi és fejedelmi udvart keresett fel, mint az Apostoli Szék követe. Meglátogatta Budán is Nagy Lajost, Magyarország királyát, hogy a magyarok és a velenceiek között kitört háborút lecsendesítse és hogy azok felszított harci kedvét a Szentföld felszabadítására fordítsa. Lajos készséggel és jóindulattal hallgatta meg kérését, hogy hívja vissza a velenceiek ellen felállított hadseregét, és hogy haragját irányítsa az igaz hit ellenségei ellen. Péter ékesszólása

még arra is rábírta a királyt, hogy felajánlja: tíz éves békét köt a velenceiekkel és seregével elindul a Szentföldre. Erre Péter előtt, mint apostoli küldött előtt le is tette az esküt, az pedig a pápa felhatalmazása alapján kinevezte a hadjárat vezérévé és kezébe adta a keresztes zászlót. A velenceiek azonban visszautasították a béke feltételeit. Pétert mélyen lesújtotta viselkedésük, és előre megmondta, hogy balsikerrel végződik háborúskodásuk. Valóban, a magyarok, Péter imáitól segítve megostromolták Zara városát, a velencések hadseregét leverve győztek, és egész Dalmáciát elragadták tőlük. Péter, miután így végződött magyarországi követsége, még számos ragyogó vállalkozással szolgálta az egyházat, neki köszönhető egyebek közt, hogy Alexandriát visszafoglalták a törököktől. Fáradozásainak boldog befejezését a ciprusi Famagustában érte meg.

Boldog Dominici János, apostoli nuncius

Boldog Dominici János,
a prédikátorok rendjének tagja,
püspök és bíboros,
a Szentszék Zsigmond,
magyar királyhoz küldött követe.
Elhunyt Budán 1419. október 6-án.

Dominici János hazája szerint firenzei volt, fogadalma szerint Szent Domonkos rendi szerzetes, méltósága szerint pedig a raguzai egyház főpásztora, a római Szentegyház bíborosa. Élete nagyrészt Magyarországon töltötte el. XII. Gergely pápa ugyanis, látva, hogy Zsigmond, Magyarország királya egyedülállóan kiváló a katolikus hit buzgó védelmében, nagyvonalúságban és hadi erejének dicsőségében, kétszer is a latere legátusának küldte hozzá. János legátusként az egyház ügyeinek intézésében legnagyobb ügyességgel és nem kisebb szerencsével járt el. Akkor tekintélyre és hitelre tett szert a királynál, hogy ez minduntalan bevonta őt legbizalmasabb tanácskozáiba és a legbizalmasabb titkait is közölte vele. Nem volt kisebb a becsülete a főrendeknél sem, mert mindegyik a maga javának pártfogóját tisztelte benne. Az volt az általános vélemény róla, hogy nincs nálánál élesebb és megbízhatóbb elme a törvények meghozatalában és magyarázatában, a peres ügyek rendezésében, az ellentétek elsimításában és a közjót, különösen a hit előmozdítását szolgáló tanácsok adásában. E természetes és kegyelmi adományok miatt kérte a király a pápától, hogy ne fossa meg Magyarországot ekkora értéktől, hanem hagyja meg ott apostolnak az akkor újonnan támadt eretnokségek kiküszöbölésére.

János ekkor az ország fővárosába, Budára költözött, hogy abban a vallást épen és sértetlenül megőrizze. Úgy vélekedett ugyanis, hogy ha a haza szíve egészséges marad, a tagok életerejét könnyebb megtartani. Meg is oldotta mindkét feladatát a legnagyobb hozzáértéssel, amíg meg nem érezte, hogy közeledik élete befejezése. Ekkor, mintha már letette volna minden közéleti gondját, egészen az imádságnak és a virrasztásnak adta magát. Lázba esett és az őt körül álló magyar főurak, az egész őt gyászoló polgárság könnyei között, mintha szelíd álomba merült volna, 1419. október 6-án elhunyt. Testét olyan óriási pompával temették el, amilyen az ily tekintélyes és közszeretben álló férfinek csak kijárt. Isten számos csodával tüntette ki.

Szent Kapisztrán János, Szent Ferenc szerzetéből, Magyarország apostola

Szent Kapisztrán János,
Szent Ferenc rendjének tagja,
aki a törököket megfutamította Belgrád alatt.
Elhunyt 1456. október 23-án
Magyarországon, Újlakon temették el.

Az itáliai Samnitok nemzetségéből származott Szent Ferenc rendi minorita szerzetest, életszentsége és szónoki készsége révén messze földön híres Kapisztrán Jánost, azután, hogy Konstantinápoly a török kezére került, az anyaszentegyház épségének megtartásáért aggódó III. Kallisztus pápa azzal bízta meg, hogy szent buzdításával a szent kereszt zászlaja alatt fizetség nélkül vitézkedő népet a végveszedelembé jutott Magyarország oltalmazására bátorítsa és bíztassa.

El is jött és megbízatása szerint számos kereszt jelével megjelölt harcost gyűjtött össze, hogy a törököt kiűzzék Európából. Lászlónak Magyarország utószülött királyának az udvarában, Bécsben találkozott Hunyadi Jánossal. Ez vezette el Magyarországra. Itt is nagyszámú kereszttest toborzott, és városról-városra járva hatalmas pénzüsszeget gyűjtött össze a háború költségére és a hadak közös szükségleteinek fedezésére.

Ezek után Hunyadi Jánossal együtt Mohamed elé vonult, aki már Nándorfehérvár falait és bástyáit ostromolta. Itt keresztet ragadva és Isten nevét hívva segítségül, annyira feltüzelt a keresztény név ellensége ellen társait, hogy a sokkal gyengébben felszerelt keresztény sereg lerohanta a gőgös ellenség hadait. És csodálatos dolog történt. A sokkal hatalmasabb ellenség

megriadt, szétszóródott és huszonnégy órai csata után a városból és a falakról, amelyeket már-már elfoglalt, elűzve, táborától megfosztva kénytelen volt megfutamodni. A pápa a csodálatos győzelem emlékére rendelte el az Úr Szineváltozásának ünnepét.

Az ostrom visszaverése után néhány nap múlva Hunyadi életét láz oltotta ki. Kapisztrán, akit utána többé nem láttak mosolyogni, rövidesen követte őt, 1456. október 23-án elaludt az Úrban. Szerém vármegyében, Szent Ferenc Újlak mellett emelt templomában temették el. Sírja a betegek és más szükségben szenvedők menedékhelye lett, maga János pedig mindenki előtt ismert csodatevő hírében ragyogott. 1690-ben iktatták be a szentek jegyzékébe.

Marchiai Szent Jakab, Szent Ferenc rendjéből, Magyarország apostola

Boldog Marchiai Jakab,
Szent Ferenc rendjének szerzetese,
Szent Kapisztrán János apostoltársa Magyarországon,
aki sokakat vezetett Krisztus hitére.

Jakab, Szent Ferenc rendjének neveltje és Kapisztrán Szent Jánosnak a Magyarország megvédéséért indított szent hadjáratban fegyvertársa volt. Midőn elhatározta, hogy csatlakozik hozzá és sietve elindultak Magyarország felé, hogy végrehajtsák elhatározásukat, csodálatos kaland esett meg velük. A Pó folyón kellett átkelniük, azonban a szerzet törvényei szerint nem volt pénz náluk. A maga hasznát áhító révész pedig anélkül, hogy lefizetnék a révészpénzt, nem volt hajlandó a megáradt folyón átvinni őket. Ezek meg Istenbe vetve reményüket és hozzá emelve lelküket ráterítették a habokra köpenyüket és azon evező nélkül szerencsésen a túlsó partra jutottak, a kapzsi hajós nem kis megrökönyödése és zavara közben.

Jakab, Hunyadi János idejében jutott el Magyarországra. A nemzet javát tartva szem előtt hihetetlen lelkesedéssel és fáradhatatlan buzgalommal igyekezett a katolicizmust megerősíteni. Az ingadozókat megerősíteni és a tudatlanokat felvilágosítani örömteli fáradozás volt számára. Lelkesedése arra indította az esztergomi és a kalocsai érseket, valamint a váradi és erdélyi püspököt, hogy egyértelmű leveleket intézenek Jenő pápához, és Jakabnak a magyarországi katolicizmus megerősítésében szerzett rendkívüli érdemeit dicséretre ajánlják.

Azután, hogy Kapisztrán Szent Jánost a halál kiragadta az élők sorából, az ország lelki irányításának gondja egészen Jakab vállára nehezedett, azonban annak segítségével, akinek nagyobb dicsőségéért fáradozott, ebben is oly mértékben állt helyt, hogy méltán sorolható Magyarország apostolai közé. Még halála után is használni akart az országnak, ezért számos kolostort alapított, hogy azokban olyan fiakat neveljenek az országnak, akik megoltalmazzák az üdvözítő hit és bontakozó lelki élet tüzét. Alapításai végeztével visszatért oda, ahonnan jött, Itáliába. Nápolyban fejezte be földi életét.

Boldog Eskandély Máté, magyar vértanú, remete

Boldog Eskandély Máté,
aki Budán született
és Kínában halt vértanú halált,
ahová azért hatolt be,
hogy a pogányok között
térítő munkát végezzen.

Eskandély Máté budai polgárt, az után, hogy Szent István király alatt Magyarországra is bejutott az evangélium világossága, a megismert igazság arra ihlette, hogy elzarándokoljon Jeruzsálembe. Itt áhítattal végigjárta a szenvedő Krisztus nyomait, majd, miután fellángolt benne az életszentség szeretete, Sion hegyének egyik szakadékaiban egy barlangba rejtőzött és ott néhány esztendő magányosan, remeteségben töltött.

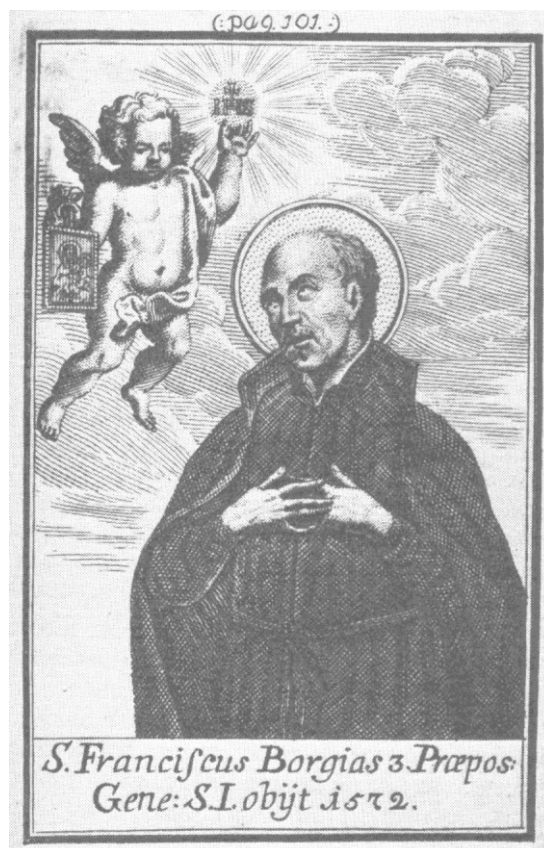
Eltelve Istennel, lángra lobbant benne az Ő szeretete is és rendkívüli tettvágy kerítette hatalmába: az igaz Istent és akit Ő a földre küldött, Jézus Krisztust megismertetni azokkal, akik messze távol a pogányság homályában vakoskodnak és az igaz világosságára vezetni őket. Elhatározásától sarkallva megfogadta, hogy ha lehet, elmegy Indiába. Nem is késlekedett: hosszú és nehézségekkel teli tengeri utazás után, miután számos akadályt legyőzött, Isten segítségével elérte a Sziámi királyságot, innen pedig behatolt Kínába.

Itt rendkívüli merészséggel kezdte építeni Isten országát, először is életének szentségével, azután meggyőző igehirdetésével, végül pedig, – amit az ég különös kedvezményül adott meg neki – nagy csodatettekkel rengeteg embert térített az igaz hitre. Működése nyomán oly mélyen belehatoltak ezek lelkébe az igaz hit gyökerei, hogy attól kezdve semmiféle babonáság nem tudta azokat onnan kiszakítani.

Valahányszor a helybeliekhez szólt, soha se mulasztotta el, hogy – hűen az Isten anyja iránti tisztelethez, amit szülőházából hozott – bele ne vegyítse a Szeplőtelen Szűz dicséretét, vagy valamely kiváltságának magasztalását.

Életszentségének híre napról napra egyre jobban elterjedt mindenfelé és a boncok közül is nem kevesen hagyták el babonás szertartásaikat és fogadták el az ő tanítását. Ezért néhányan közülük – a konokabbak – törbe csalták és megölték. A helybeli lakosok még most is tiszteletben tartják őt dicsőséges mártírhaláláért.

Borgia Szent Ferenc, a Jézus Társaságának III. generálisa

Borgia Szent Ferenc,
a Jézus Társaság
harmadik generálisa.
Meghalt 1572-ben.

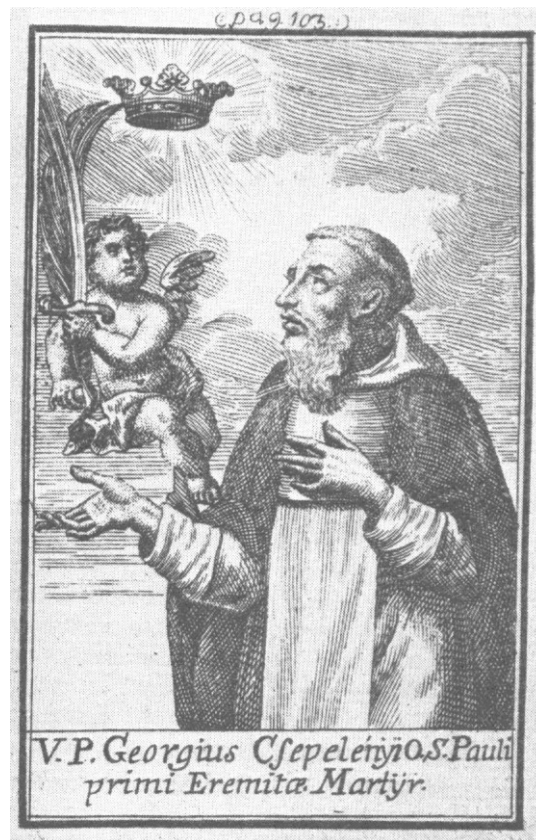
Ferenc atyja Borgia János Gandiának e néven harmadik Borgia család-beli hercege volt, anyja pedig Aragóniai Johanna, Aragóniai Ferdinánd unokájának leánya. A Borgia nemzetség, amelynek előkelőségét az is jelzi, hogy két pápát is adott az egyháznak, általános vélemény szerint Katalóniában harcoló magyaroktól származott, tőlük kapták nevüket is, ami annyit jelent: „nemzetisége kardját tekintve kiváló”. Származása nem súlytalan bizonyosságát jelentik azok a képek, amelyek Borgia Szent Ferencet magyaros ruhában ábrázolják, ezeket az apostoli királyság számos bazilikájában lehet látni. Ő, személye szerint V. Károly császár udvarában valószínűleg meg a keresztény herceg és udvari ember legszebb példáját.

Életében a nagy fordulatot - ahogyan maga mondotta – újjászületését, Izabella királyné halálának köszönhetette. Ekkor határozta el, hogy ezentúl nem szolgál olyan urat, akit a halál elragadhat. A pápa beleegyezésével és felhatalmazásával, mihelyt felserdültek gyermekei, belépett a Jézus Társaságába és a négyesztendő próbaidő után letette a fogadalmat. Katalónia alkirályából és Gandia hercegéből a Társaság kollégiumának és akadémiájának szervezője lett, majd megválasztották a Társaság harmadik generálisává. Többször rá akarták bírni, hogy fogadja el a bíort, ő azonban erélyesen elhárította magától. A démont, aki nem egyszer látható

formában jelent meg neki, megvetéssel futamította meg. Az Oltáriszentségben jelenlevő Urat igyekezett minél gyakrabban fogadni és látogatni, jelenlétében az eljövendő boldog élet előízét élvezte. Mihelyt valamelyik templomba belépett, nyomban megérezte, hol őrzik az imádandó misztériumot, hiába helyezték el a lámpákat és az egyéb figyelmeztető jeleket máshol, őt nem tévesztette meg. Ferenc, aki szinte vasfegyelemmel bánt testével, szinte együtt lélegzett Istennel.

Istenszeretetből égő szívvel elsőként szította fel a havi ájtatosságokat. Borromei Károlytól, bár igen nehezen, mert azelőtt ilyet senkinek nem engedtek meg, kieszközölte, hogy másolatot készítsenek a Boldogságos Szűz ama képéről, melyet Szent Lukács festett. A másolat azóta számos példányban terjedt el a világ különböző részeiben, nagy mértékben növelve a Szent Szűz tiszteletét.

Tiszteletreméltó Csepelényi György, pálos, vértanú

Tiszteletreméltó P. Csepelényi György,
Szent Pál első remete rendjének
vértanúja.

A magyar nemesi nemzetségből származott György, Bitcsén látta meg a napvilágot. Tanulmányait elvégezve, hogy a lelke számára az üdvösséget jobban biztosíthassa, belépett Remete Szent Pál rendjébe. Nincs egyetlen olyan volt munkatársa, aki nem látta volna meg Györgyben a kimagasló életszentséget, és ne magasztalná erkölcsi érintetlenségét, amelyet magával vitt a sírba. Kiváló eredménnyel működött mint szónok és káplán, majd több ízben is, mint konventi kormányzónak – vagy amint rendjében nevezik: alpriornak – Magyarország forrongó időszakában a lelkek üdvének védelmét kellett képességeivel szolgálnia. György örömmel vállalta el a feladatot és Füzer mezővárosának lelkészeként oly lelkesedéssel látott munkához, hogy nemcsak azok lelki gondozását látta el, akiket előljárói akarata rábízott, hanem a szomszédos helységeket is. Nem is maradt el munkája gyümölcse. Sokakat megerősített a katolikus hit igazságában és nem-katolikusok tanúsága szerint is hét falu az ő erőfeszítése nyomán lépett vissza a katolikus egyházba. Továbbiak is latolgatták, hogy követik példájukat, ellenfelei haragja azonban megakadályozta őket benne, Györgyöt fogságba ejtették. Hatvan napon át tartották Isten szolgáját legkegyetlenebb rabságban. Közben késekkel és bárdokkal hasogatták össze testét, éjszakákon át mezítelenül kötötték ki a Tisza partján, hogy kitegyék a szűnyogok csípésének, amelyek felhőkben rajzanak arrafelé. Azt hitték, hogy a kegyetlen bánásmód eltántorítja katolikus hitétől. Azonban az ellenkezője történt, Györgynek az isteni kegyelem erőt adott, hogy a legkegyetlenebb kínzásokat is elviselje. Kitartása azonban kínzóit

kegyetlenségét egyre nagyobbra növelte. Isten Szolgájának hősiessége végül is annyira felizgatta őket, hogy az Egertől nem messze fekvő Szőke városkába hurcolták és ott 1674-ben, Úrnapján karddal megölték. Halála óta életszentségét számos csoda tanúsítja.

A kassai vértanúk: Körösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért, a Jézus Társaságának tagjai

Körösi Márk Horvátországban született Körös szabad királyi városban, amelyet horvátul Krisinnek neveznek. Ősei tógában és katonaköpenyben szereztek hírnevet a családnak. A styriai Graz-ban, mint filozófus, mindenkit maga mögött hagyva, legelsőként szerezte meg a babért, mint teológus Rómában érdemelte ki a doktori sapkát. Visszatérése után Pázmány Péter esztergomi érsek rendelte magához, elvégeztette vele a szükséges vizsgákat, utána kinevezte kanonokká, komáromi főesperessé és széplaki apáttá, majd elküldte az abaújházi provinciába, hogy irányítsa annak ügyeit.

Itt első feladatának azt tekintette, hogy minél hamarabb visszaállítsa az ősi hit istentiszteleti és szentségi életét. Ebben a fáradozásában került kapcsolatba két Jézus Társaságbeli atyával, Grodecz Menyhérttel, és Pongrácz Istvánnal.

Az előbbi Sziléziában, Tesinben született, Bécsben végezte el alapfokú tanulmányait, Brünnsben alapozta meg szerzetesi életét, amelyet aztán vérének Krisztusért vállalt kiontásával koronázott meg.

A másik, István, a Pongráczok jeles véréből merítette tehetségét az erdélyi Alvinc városában. Fiatal fejjel lépett be a Társaságba, állhatatosan elutasítva barátai könnyeit és könnyörgéseit, nemkülönben szüleinek fenyegetéseit. Fogadalmát a Jézus Társaságában Brünnsben tette le, a skolasztikus filozófiát és teológiát Graz-ban végezte el jeles eredménnyel. A teológiai doktorok bíbor sapkája helyett azonban más bíbort készített neki Kassa, ahol működésével magára vonta Alvinczy Péter haragját.

Sáros környékén tartózkodott, midőn híre kelt, hogy Bethlen Gábor fejedelem hadat indított és Kassa elfoglalására készül. Pongrácz István nyomban Kassára sietett, hogy az ottani katolikusokat bátorítsa és kitartásra buzdítsa jelenlétével. Ugyanide sietett Körösi Márk is és csatlakozott a két jezsuitához. Velük együtt bizonyos volt benne, hogy ha úgy alakulnak a dolgok, meghalnak.

A fejedelem valóban elfoglalta a várost. Nyomban kiadta a parancsot, hogy a három apostoli férfit tartóztassák le, éheztessek ki. 1619. szeptember 5-én éjszaka rohanták meg a Társaság kollégiumát. Elsőként Pongrácz István lépett a támadók elé. Amikor ajtót nyitott, szöges buzogánnyal mellbe vágta, hogy félholtan terült el.

Ezután a másik kettőre rontottak rá, szidalmakkal halmozták el, ököllel verték őket, lerángatták róluk a ruhát, összekötözték kezeiket. Megkísérelték mindhármukat ígéretésekkel és fenyegetésekkel rábírn hitük megtagadására. Mikor nem értek el eredményt, kezüknél fogva gerendára akasztották őket, fáklyákkal égették oldalukat, hogy a csont kilátszott sebeikből. Addig kínozták őket, amíg ki nem merültek, és amíg azt nem hitték, áldozataikból elszállt a lélek. Ekkor Körösi Márknak elvágta a torkát, Pongrácz Istvánt és Grodecz Menyhértet keresztül szúrták és összezúzott fejjel egy szennygödörbe vetették.

A három vértanú testét, amikor a kedélyek csillapodtak, több katolikus főember meg akarta szerezni, ez azonban végülis Forgách Ferenc nádor hitvesének, Pálffy Katalinnak sikerült. Ő hosszabb ideig a Sebesi, majd a Hertneki templomban őrizte, majd Nagyszombatba vitette maradványait és ott átadta a klarissza apácáknak. Boldoggáavatusuk ügyében Pázmány Péter bíboros indította meg az eljárást.

Függelék. Egyéb magyar vonatkozású szentek és boldogok jegyzéke

– A –

Sz. Abepas	vértanú, meghalt Pannóniában, kb. Kr. u. 370. március 26.
Sz. Acutio	vértanú, meghalt Sirmiumban, Pannóniában. Ünnepe január 2.
Sz. Acutus	meghalt Sirmiumban. Ünnepe január 2.
B. Adalbert	II. Ulászló cseh király fia, Adelaida magyar királylány unokája, Salzburgi érsek. Meghalt 1260. április 4.
Sz. Adiodemus	teste V. Pál pápa engedélyéből Nagyszombatban a Jézus templomában nyugszik. Ünnepe január 29.
Sz. Adrianus	Skóciai püspök. Pannóniai fejedelmi családból származott 870-ben. Ünnepe március 4.
Sz. Adrianus	vértanú, a pannóniai, Sirmium-i Probus fia.
Sz. Agapitus	Dáciai (erdélyi) Sz. Eustach király fia.
B. Ágnes, prágai, O.S.B.	Adelaida magyar királyleány és I. Ulászló cseh királyfi unokája. Ünnepe március 14.
B. Ágnes	szerzetesnő, Konstanciának, III. Béla magyar király leányának és I. Ottokár cseh királynak leánya. Ünnepe július 31.
Sz. Ágoston	István Ágoston szerzetes, meghalt 1598. Erdélyi fejedelmi gyóntató.
Sz. Agricola	vértanú, meghalt Pannóniában, ünnepe december 3.
Sz. Albanus	vértanú, Magyarországra küldték és a király fiává fogadta. Meghalt december 1-én.
Sz. Allas	vértanúnő, meghalt Pannóniában, a Sirmium-i Gratianus alatt, 370-ben, március 26-án.
B. Alfonz, Borgia	Szent Ágoston remetéinek rendjéből. Gandia hercege, aki Katalóniában letelepedett magyar családból származott.
Sz. Amabilia O.S.B.	András magyar király leányának, Adelaidának unokája. Meghalt 1170 körül.
Sz. Anastasia	vértanúnő, meghalt Sirmiumban. Ereklýeit Sirmiumból Konstantinápolyba vitték.
Sz. Anastasius	vértanú, meghalt Sirmiumban. Ünnepe január 6.
Sz. András apostol	A magyarok elődeinek hirdette az evangéliumot Szkítiában. Ünnepe november 30.
Sz. Andronicus	püspök és vértanú, a hunok első püspöke. Május 17.
Sz. Angela, O. Carm.	Ulászló cseh király nővére, Adelaidának, András magyar király leányának unokája.
Sz. Anicetus	testét V. Pál engedélyével Nagyszombatban, a Jézus Társaság templomában, a Keresztelő Szent János kápolnában őrzik. Ünnepe július 8.
Sz. Animais	vértanúnő, Pannóniában a Duna mellett szenvedett, 370. március 26-án.
B. Anna	Ottokár cseh királynak Konstanciától, Béla magyar király lányától, született leánya, II. Henrik, sziléziai herceg felesége. Meghalt Boroszlóban (Wroclaw) 1265. június 24.
Sz. Anna	vértanúnő, meghalt. 370. március 26-án, a Dunánál a Sirmiumi Gratianus alatt.

Sz. Antigonus	vértanú, meghalt Sirmiumban, február 23.
Sz. Antal	Szászországi, ferencrendi. Mártírhalt szenvedett a magyarországi Vidinnél, 1306-ban.
B. Antal	hitvalló, Szent Ferenc harmadik rendjéből. Meghalt 1371. május 13.
Sz. Arno	Salzburgi érsek, Krisztus hitét hirdette Magyarországon.
Sz. Arpylas	szerzetes, vértanú, a Sirmiumi Gratianus alatt szenvedett a Dunánál, kb. 370. március 26.
Sz. Artaxus	vértanú, szenvedett Sirmiumban, január 2.
– B –	
Sz. Baris	vértanúnő, szenvedett a Dunánál Sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26.
Sz. Basilla	sirmiumi, augusztus 29-én hunyt el az Úrban.
Sz. Bathusis	presbiter és vértanú, meghalt Pannóniában a Dunánál, Sirmiumi Gratianus alatt, 370-ben.
Sz. Benedek	vértanú, Szent Adalberttel együtt Magyarországon hittérítőként működött. Lengyelországban szenvedett vértanúságot.
Sz. Borivoj	a csehek első keresztény fejedelme, a Nyitrán székelő Szvatopluknál a kereszténységet kezdeményezte.
B. Bretislav Henrik	cseh herceg, prágai püspök, Adelaida magyar királyleány és II. Bretislav unokája. Meghalt 1196. június 14.
– C –	
Sz. Christinus	szerzetes, Szent Adalberttel együtt Magyarországon munkálkodott, Csehországban szenvedett vértanúhalált. Ünnepe november 14.
Sz. Cyriacus	Szent Orsolyával együtt halt vértanúhalált Attila hadaitól.
Sz. Cirill	püspök, a Duna mellett lakó hunoknak hirdette Krisztus hitét.
Sz. Concessus	vértanú, Sirmiumban, Pannóniában szenvedett. Ünnepe április 9.
– D –	
Sz. Darerca	a Savariai (Szombathely) Szent Márton nővérének leánya.
Sz. Demetrius	diakonus, kb. 303-ban, április 9-én szenvedett a pannóniai Sirmiumban.
Sz. Demetrius	vértanú és katona, ereklyéi Sirmiumban vannak elhelyezve, ezért Magyarországon saját officiuma van. Ünnepe október 26.
Sz. Desiderius (Dezső)	teste Nagyszombatban a Jézus Társasági atyák templomában nyugszik. Tiszteletét V. Pál és XV. Gergely engedélyezte, ünnepe február 11.
Sz. Designatus	püspök, előkelő dáciai (erdélyi) szülőktől eredt, 506 körül.
Sz. Designatus	vértanú, Sirmiumban, Pannóniában szenvedett. Ünnepe április 9.
– E –	
Sz. Egathrax	vértanú, a Dunánál szenvedett a Sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26-án.
B. Egyed	Szent Ferenc rendjéből. Meghalt Magyarországon. Ünnepe március 12.

B. Elek	Magyar, Sziléziában élt szentség hírében. Meghalt 1461. július 27.
Sz. Emiramus	püspök, Régensburgi. A hunokat igyekezett téríteni Pannóniában, főként Pécssett.
B. Erzsébet O. Prem.	Adelaida magyar királylány leányunokája. Meghalt 1170. március 31.
Sz. Eugenda	vértanúnő, Sirmiumban Pannóniában szenvedett. Ünnepe január 2.
Sz. Eufrasia	szűz, szent Angela nővére, Adelaida magyar királyleány leányunokája. A szemérmesség szeretete miatt vértanúhalált szenvedett.
Sz. Eustach	mártír, bajtársaival a dákok ellen harcolt, résztvett Traianus hídjának építésében.
Sz. Eustach	más néven Decebatus, Dácia, a mostani Erdély királya. Feleségével és gyermekeivel együtt vértanúhalált halt. Ünnepe szeptember 20. Nem tisztázott, hogy nem egy-e az előbbivel.
Sz. Evilasius	Mysia prefektusa, amelyet ma Magyarországnak mondanak, ünnepe szeptember 26. Inchoffer 306-ra teszi halálát.

– F –

Sz. Fausta	vértanúnő, Alsó-Mysiában szenvedett, amely most Magyarországhoz tartozik, a 304. esztendőben.
B. Ferenc	Magyarországi, Szent Ágoston Remetéinek rendjéből.
Sz. Florentinus	vértanú, Pannóniában, Sirmiumban szenvedett, ünnepe április 6.
Sz. Florentinus O.S.B.	Származása szerint török. Amikor a török sereget megverték, a magyarok fogságába esett, majd benedekrendi szerzetes lett. Napja július 7.
Sz. Florianus	vértanú, a pannóniai Sirmiumban szenvedett, 230. január 8-án.
Sz. Florus	vértanú, a pannóniai Sirmiumban szenvedett, ünnepe január 8.
Sz. Fortunatus	vértanú, Sirmiumban szenvedett, ünnepe április 9.
Sz. Fülöp apostol	Szkítiát szinte teljesen Krisztus hitére térítette. Ünnepe május 1.

– G –

Sz. Gaianus	diákonus, Dáciában szenvedett. Napja április 10.
B. Gallus	ferencrendi hitvalló, Esztergomban halt meg, 1340 táján. Ünnepe október 28.
Sz. Geminianus	vértanú, Sirmiumban szenvedett. Napja február 6.
B. Gellért	magyar, domonkos, szűz Szent Margit gyóntatója, meghalt Budán, napja, június 11.
Sz. Gerold	a boiok vezére, a hunok ölték meg háborúban. Napja december 1.
Sz. Guibert	szerzetes, aki a magyarokat pusztá szavával megnyerte akaratának.

– H –

Sz. Hagnas	vértanú, a Duna mellett szenvedett Sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26.
------------	---

B. Hedvig. O. Prem.	Adelaidának, András király leányának unokája. Napja január 7.
Sz. Henrik	császár, sokat tett, hogy Magyarország Krisztus hitére térjen. Meghalt 1025. július 25.
B. Henrik, Zdik	Olomouci püspök, Bretislav fejedelem fia, akinek Adelaida, András magyar király leánya volt az édesanyja.
B. Henrik O.S.B.	apát Dáciában avagy Erdélyben. Napja február 11.
Sz. Herissus	vértanú, Pannóniában Sirmiumban. Napja január 2.
Sz. Herma	Sirmiumi, Dalmácia püspöke. Ünnepe április 8.
Sz. Hermylus	vértanú, diakonus, Pannóniában Singidumban, avagy Szendrőn szenvedett. 315 körül halt meg. Ünnepe január 1.
Sz. Hescous	vértanú, Pannóniában a Dunánál szenvedett Sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26-án.
Sz. Hilarius (Vidor)	vértanú, a Pannóniai Sirmiumban szenvedett. Napja április 9.
B. Humbert O.P.	a domonkos rend Budán 1254-ben megtartott általános szinodusán választották meg a rend generálisává. Meghalt 1276.
Sz. Hyacinthus (Jácint) O.P.	Marchiai Szent Jakab hithirdető társa Magyarországon.
– I –	
B. Imre O.P.	magyar domonkos. Meghalt 1221. körül. Napja június 27.
Sz. Innocentius (Ince)	vértanú, harminc társával együtt a pannóniai Sirmiumban szenvedett. Napja július 4.
Sz. Ireneus	püspök és vértanú, Sirmiumban szenvedett. Napja március 25.
Sz. Izsák O.S.B.	vértanú, Szent Adalberttel hirdette prédikációiban a kereszténységet Magyarországon. Csehországban szenvedett mártírhalált.
B. István, Magyar, O.F.M.	vértanú, 1334-ben halt meg.
B. István, Magyarországi O.F.M.	vértanú, magyar ferences hithirdető, a Káspi hegyek vidékén halt vértanú halált 1284 táján. Napja április 5.
– J –	
Sz. János, Alamizsnás	püspök, romlatlan teste Pozsonyban nyugszik. Meghalt 620-ban. Napja január 23.
Sz. János Aranyszájú	püspök, a Duna mellett lakó szkítákhoz hithirdetőket küldött és maga is sokakat megtérített közülük.
Sz. János	vértanú, a gótok és a szkíták fejedelme ölette meg, a hunok előtt viszont kedves volt és tisztelték őt.
Sz. János O.S.B.	vértanú, Szent Adalbert munkatársa Magyarországon. Csehországban szenvedett mártírhalált. Napja november 11.
B. János, Magyar O.P.	püspök, vértanú, eretnekek ölték meg, kb. 1230. december 18-án.
B. János	hitvalló, Szent Ferenc rendjének első magyarországi tartományfőnöke.
B. János	vértanú O.F.M. laikus testvér, a Megváltóról nevezett magyar rendtartományból. Erdélyi eretnek rokonai lefejezték. Meghalt 1603. június 4.
Sz. Jeromos	egyháztanító, Stridonban született, amely alig egy napi járóföldre volt Sabariától. Meghalt 430. szeptember 30-án.
Sz. Incundus	vértanú, Sirmiumban szenvedett. Napja január 8.

Sz. Julián	teste Nagyszombatban, a Jézus Társasági atyák Keresztelő Szt. János tiszteletére épült templomában nyugszik. V. Pál pápa jóváhagyása alapján augusztus 3-án ülik meg emléknapiját.
– K –	
B. Károly, Csáky O.P. Sz. Károly, Nagy	Meghalt 1339. január 16-án Győrben. több éven át Pannóniában harcolt. A Boldogságos Szűz tiszteletére Győrben és Budán templomot építtetett. Meghalt 814. január 28-án.
Sz. Konrád	püspök kardinális, Magyarország Száva menti részének apostola. Meghalt 1127 körül, szeptember 30-án.
Sz. Kordula	vértanú, Szent Orsolya társnője, akit a hunok öltek meg 383. október 22-én.
Sz. Krisztina	szűz és vértanú, testét a jezsuiták nagyszombati templomában őrzik. Napja július 19.
Sz. Kunigunda (Kinga)	Henrik császár hitvese, aki sokat tett a magyarok megtérítéséért. Meghalt 1040. március 3-án.
B. Kunigunda (Kinga) Csehországi	Szent Ágnes unokanővére, aki Konstanciának, IV. Béla magyar királynak volt leánya. A prágai klarissza kolostor főnökhasszonya volt. Meghalt 1321. február 13-án.
– L –	
Sz. László O.F.M. (Lanceslaus) Sz. Laurinus (vagy Jaurinus) Sz. Leo pápa	magyar királyi nemzetségből származott. Szent Ferenc szerzetének tagja, 1445 táján. Meghalt szeptember 20. vértanú, nevét Győr latin nevéből (Jaurinum) eredeztették a régiek. 544. július 4-én szenvedett. András magyar király idejében személyesen ellátogatott Magyarországra, hogy a király és Henrik császár között békét hozzon létre.
Sz. Libius Sz. Lipót	vértanú, Sirmiumban szenvedett. Napja február 23. Ausztia örgrófja, Zsófia magyar királyné atyja. Napja november 15.
Sz. Lumanus	püspök, Irország főpásztora, Szent Patriknak unokaöccse, aki Savariai (szombathelyi) Szent Márton nővérének fia volt. Meghalt 460. február 17-én.
Sz. Lupitha	szűz, Szent Márton nővérének leánya. Meghalt 490. szeptember 27-én.
Sz. Lupus (Farkas)	püspök és vértanú, Sirmiumban szenvedett. Napja március 23.
– M –	
Sz. Mamica	vértanúnő, Pannóniában szenvedett a Sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26-án.
B. Margit, O. Prem.	premontrei apáca, Adelaida magyar királyleány leányunokája, napja július 13.
B. Márk, Magyarországi	vértanú, Szt. Ferenc rendjének konverzusa, 1372. május 2-án ölték meg.
Sz. Márton	toursi püspök, született Savariában (Szombathelyen). Meghalt 402. november 11-én.
Sz. Márton, ifjabb	pannóniai hitvalló. Savariában (Szombathelyen) született, Galícia püspöke lett. Meghalt március 22-én.

Sz. Márton Magyar	Braga érseke lett. Napja március 20.
Sz. Máté O.S.B.	vértanú, Szent Adalbert hithirdető társa Magyarországon. Megölték Csehországban. Napja november 12.
Sz. Marus	vértanú, Sirmiumban szenvedett. Napja április 9.
Sz. Maxima	vértanúnő, Szent Montanus hitvese. A pannóniai Sirmiumban a hitéért vízbefojtották. Ünnepe március 26.
Sz. Maximianus	vértanú, Sirmiumban szenvedett. Ünnepe január 2.
Sz. Mel	püspök, Ardach főpásztora, Szent Darercának, Szent Patrik nővérének fia, tehát Szent Márton unokaöccse. Meghalt 488. február 6.
Sz. Melatius	püspök, Ardach főpásztora, Szent Mel testvére, Szent Darerca fia. Meghalt 490. Ünnepe február 6.
Sz. Memorius	vértanú, Attila ölette meg. Napja szeptember 7.
Sz. Metód	a nyolcadik században a Duna mellett lakó hunoknak hirdette az evangéliumot. Ünnepe március 9.
Sz. Metraphanész	püspök, konstantinápolyi főpásztor, a pannóniai, közelebbről Sirmium-i Probus családjából. Ünnepe június 10.
Sz. Miklós, Magyar, O.P.	püspök-vértanú, Krisztus hitéért 1230 körül szenvedett vértanúhalált. Ünnepe július 7.
B. Miklós, O.F.M.	Viddinben, akkor Magyarország területén szenvedett mártírhalált 1396-ban.
Sz. Moderata	vértanúnő, a pannóniai Sirmiumban szenvedett. Ünnepe napja február 6.
Sz. Moico	vértanúnő, Pannóniában a Dunához közel szenvedett Sirmiumi Gratianus alatt. Meghalt 370. március 26.
Sz. Monanu	archidiakonus, Pannónia területéről származott. Sz. Adrianusszal Skócia megtérítésén munkálkodott. Meghalt 978. november 1.
Sz. Montanus	presbyter vértanú, Sirmiumban a folyóba fojtották. Ünnepe március 26.
Sz. Murus	püspök, Tornaceum főpásztora. Szent Darerca fia, Szent Márton nővérének unokája. Meghalt 486-ban. Ünnepe február 6.
– N –	
Sz. Natalia	Szent Adrianus hitvese; férje a pannóniai Sirmiumból való Probus fia volt.
Sz. Nicasius	püspök, a Galliai Rheims főpásztora. Hunok ölték meg.
Sz. Nicetas	gót vértanú, Erdély területén szenvedett, 401 körül. Napja szeptember 15.
Sz. Nicetus	püspök, dáciai főpásztor 309 körül. Ünnepe január 7.
Sz. Nicon, Örményországi	az ősmagyaroknak a bűnbánat szükségességét hirdette; a maguk apostolaként tisztelték.
– O –	
Sz. Orsolya	szűz, vértanúnő, tizenegyezer társnőjével, akiket Attila hadai ölték meg, 384-ben. Napjuk október 21.
Sz. Ottó, Freisingi	püspök, Zsófia magyar királyné testvére. Meghalt 1179. szeptember 17-én.

– Ö –

Sz. Özséb

püspök és vértanú, Pannónia Dráva és Száva között fekvő részén szenvedett. Napja április 28.

– P –

Sz. Pannóniai hetvenkét
vértanú

Sirmiumban szenvedtek halált Maximianus császár alatt.
Napjuk február 24.

Sz. Patrik, Nagy

püspök, írországi főpásztor. Savariai Szent Márton nővérének fia. Meghalt 483. március 17.

Sz. Patrik, Kisebbik

püspök, Armagh főpásztora, Sennanus fia, aki ugyancsak a Pannóniai Savariából származó Szent Márton nővéréől született.

Sz. Pál

remete, testét, miután a velencések Nagy Lajos magyar királynak ajándékozták, 1351-től Buda mellett (Budaszentlőrincen) őrizték, majd Trencsénbe vitték, ott tűzvészben megsemmisült.

B. Pál, Magyarországi és a
Prédikátorok rendjéből való
kilencven vértanú társa

akiket 1240-ben öltek meg.

B. Pelbárt, Temesvári

Szent Ferenc rendjéből. Meghalt Budán, ünnepe május 27.
akinek testét Belgrádban őrizték. Meghalt 1009-ben.

Sz. Petea

Szent Ferenc rendjéből, hitvalló. Meghalt Budán 1287-ben.
vértanú 370-ben, március 26-án szenvedett mártírhalált a Sirmiumi Gratianus alatt.

B. Péter

Sz. Philgas

Sz. Polion

vértanú, Diocletianus alatt szenvedett a Dráva és a Száva között.

Sz. Priscilla

szűz és mártír. Teste Nagyszombatban, a Jézus Társasági atyák templomában nyugszik. V. Pál pápa engedélye alapján tisztelik.

Sz. Proculus Veronai

püspök. Sok embert térített Krisztus hitére Magyarországon.

– Q –

Sz. Quirinus

püspök és vértanú, Szombathely mellett halt meg, vízbe fojtották 308-ban. Ünnepe június 4.

– R –

Sz. Ratites

vértanú, a pannóniai Sirmiumban szenvedett. Napja január 8.
a szlavónok és a gótok apostola, akik Magyarország területén laktak. Meghalt 888 körül. Napja március 26.

Sz. Rembert

Sz. Rhyas

vértanú, Pannóniánál a Duna mellett szenvedett vértanúhalált 370. március 26-án.

Sz. Riocus

apát és püspök, Szent Márton nővérének unokája. Meghalt 490. február 6.

Sz. Rogatianus

vértanú, meghalt Sirmiumban, február 26.

Sz. Romana

vértanúnő, meghalt Sirmiumban, április 6-án.

Sz. Romuald

apát, az evangéliumot Magyarországon is hirdette. Ünnepe február 7.

Sz. Rufina

vértanúnő, pannóniai mártírnő, meghalt Sirmiumban. Ünnepe április 6.

Sz. Rupert	püspök, végigutazta a Duna mentén fekvő összes városokat és falvakat, Pannóniát 628-ban kereste fel. Ünnepe március 27.
Sz. Rutulus	vértanú, pannóniai vértanú. Mai Veszprém környékén halt meg. Ünnepe február 23.
Sz. Rutulus és két társa	vértanúk. Savariában haltak meg, 303. június 4-én.
– S –	
Sz. Sándor	vértanú katona, a mai Buda környékén halt vértanúhalált. Ünnepe március 27.
– Sz –	
Sz. Sabaria	vértanúnő, Sirmiumi mártírnő. Napja július 4.
B. Sadok és negyvennyolc vértanú társa	akik 1260-ban szenvedtek Sandomirban.
Sz. Saturus	vértanú, pannóniai mártír, Sirmiumban halt meg. Napja április 6.
Sz. Sebaldus	Szent Ágoston rendjének konfrátere. Erdélyi főember fia. Napja augusztus 18.
Sz. Secundus	vértanú, Sirmiumi mártír. Napja április 6.
Sz. Semidia	szűz, vértanú, testét Nagyszombatban, a Jézus Társaság templomában őrzik. Ünnepe október 12.
Sz. Senerotis	vértanú, Sirmiumi mártír. Napja február 23.
Sz. Serotina	szűz és vértanú, testét Nagyszombatban a Jézus Társaság templomában őrzik.
Sz. Severina	szűz és vértanúnő, Rómában a via Salarián halt mártírhalált. Testét Nagyszombatban a Jézus Társaság Kollégiumában őrzik.
Sz. Severinus	püspök, Norcium főpásztora, Attila halála után működött Pannóniában. Meghalt 482. január 8-án.
Sz. Severus szerzetes és hatvankét társa	vértanúk, pannóniai mártírok. Sirmiumban haltak meg. Napjuk február 21.
Sz. Sigitas	vértanú, Pannóniai mártír, a Dunánál halt meg, 370. március 26-án.
Sz. Sirenus szerzetes és hetvenkét társa	vértanúk, pannóniai mártírok, 302. február 23-án haltak meg.
Sz. Sirmion	pannóniai vértanú. Sirmiumban halt meg, amelyről nevét kapta. Napja április 9.
Sz. Stratonicus	vértanú, pannóniai mártír. Szent Hermilus börtönének őre, a Dunába fojtották. Meghalt 315 körül. Napja január 13.
Sz. Suerilas	vértanú, pannóniai mártír, meghalt a sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26-án.
Sz. Sviumbas	pannóniai mártír, meghalt sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26-án.
Sz. Sylas	pannóniai mártír, meghalt a sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26-án.
– T –	
Sz. Taria	vértanúnő, pannóniai mártírnő. Meghalt Sirmiumban.
Sz. Theatinus (vagy Teotimus)	Szkíthia püspöke, a hunok apostola. Meghalt 402-ben. Napja április 20.

Sz. Theopista	vértanúnő, Eustachius dák király felesége, mártír. Meghalt 103-ban. Ünnepe szeptember 20.
Sz. Theopistus	vértanú, az említett Theopista fia.
Sz. Thermas	vértanú, pannóniai mártír. Meghalt a sirmiumi Gratianus alatt, 370. március 26-án.
Sz. Tiballus	vértanú, pannóniai mártír, Diocletianus alatt halt meg a Dráva-közben. Ünnepe április 28.
Sz. Tigripa	Szent Márton nővérének leánya. Napja március 17.
Sz. Tilis	vértanú, sirmiumi mártír. Napja január 8.
Sz. Timoteus és hét szűz	vértanúk, pannóniai mártírok. Napjuk május 15.
Sz. Tobia	vértanúnő, pannóniai mártír nő. Napja január 2.
– U –	
Sz. Urolphus	érsek, számos hunt és avart térített Krisztus hitére. Vezérüket 825 körül megkeresztelte.
– V –	
B. Vác	remete, Szent László tisztelt szentje. Róla nevezték el Vác városát.
Sz. Vercas	presbyter, vértanú, pannóniai mártír, a Sirmiumi Gratianus alatt halt meg a Dunánál, 370. március 26-án.
Sz. Victorinus	püspök és vértanú, Szent Szeverin testvére, vele együtt hirdette az evangéliumot a hunok és avarok földjén.
Sz. Virco	vértanúnő, pannóniai mártírnő. Meghalt a Dunánál, 370. március 26-án.
Sz. Virgilius	püspök, Salzburg főpásztora, Pannóniában, a Duna és a Dráva környékén hirdette az evangéliumot, az itteni nemzeteket megismertette a keresztény élet törvényeivel, 784 körül.
Sz. Vitus	vértanú, pannóniai mártír, Sirmiumban halt meg. Napja január 2.
B. Vitus	pannóniai Ágoston-rendi szerzetes.
– W –	
Sz. Wiberáda	szűz és vértanú, a Sankt Galleni kolostorban a kalandozó magyarok ölték meg, 926-ban.
Sz. Wimo	a szkíták apostola, 936 körül.
Sz. Wolfgang	püspök, Szent Pilgrim társa volt a magyarok megtérítésében, 904 körül.

A szentek keresztnév szerint

Adalbert	Szent Adalbert, prágai érsek, a magyarok apostola
András	Zoerard Szent András, remete
Antal	Boldog Antal, Szent Ferenc harmadrendjének tagja
Asztrik	Szent Asztrik vagy Anasztáz, kalocsai érsek
Ágnes	Szent Ágnes szűz, Konstanciának, III. Béla magyar király leányának leánya
Ágoston	Boldog Ágoston, zágrábi püspök
Beatrix	Boldog Beatrix, Második András király házastársa
Benedek	Szent Benedek, vértanú, trencsényi remete
Berthold	Boldog Berthold, Szent Ferenc rendjéből, Magyarország apostola
Beszteréd	Szent Beszteréd, vértanú, nyitrai püspök
Bonifác	Szent Bonifác, vértanú, Szent Márton monostorának apátja Magyarországon
Bód (Buldus)	Szent Bód (Buldus) vértanú, egri püspök
Buzád	Boldog Bánfi Buzád, vértanú a prédikátorok rendjéből
Dávid	Szent Dávid, Skócia királya, a magyar anyától született Szent Margit fia
Erzsébet	Szent Erzsébet, Portugália magyar anyától született királynéja
Erzsébet	Szent Erzsébet asszony
Erzsébet	Boldog Erzsébet, szűz, III. András király leánya
Erzsébet	Boldog Erzsébet, domonkos apáca, V. István magyar király leánya
Ferenc	Borgia Szent Ferenc, a Jézus Társaságának III. generálisa
Gaudencius	Szent Gaudencius püspök, Szent Adalbert testvére, Magyarországon apostoltársa
Gellért	Szent Gellért, csanádi püspök
Gertrud	Szent Gertrud, szűz, Szent Hedvignek magyarországi Szent Erzsébet nagynénjének leánya
Gertrud	Boldog Gertrud, szűz, Szent Erzsébet leánya
Gizella	Boldog Gizella, Szent István házastársa
Günther	Szent Günther remete, Szent István sógora
György	Tiszteletreméltó Csepelényi György, pálos, vértanú
Hedvig	Szent Hedvig, Szent Erzsébet magyar királylány nagynénje
Ilona	Boldog Ilona, szűz, Szent Domonkos rendjéből
Imre	Szent Imre, Magyarország hercege
István	Szent István első magyar király
István	A kassai vértanúk: Körösi Márk, esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért a Jézus Társaságának tagjai
Jakab	Marchiai Szent Jakab, Szent Ferenc rendjéből Magyarország apostola
János	Boldog János, a prédikátorok rendjének magyarországi provinciálisa, boszniai püspök
János	Boldog Dominici János, apostoli nuncius
János	Szent Kapisztrán János, Szent Ferenc szerzetéből, Magyarország apostola
Kálmán	Szent Kálmán, Skócia hercege, a magyar anyától való Szent Margit fia

Kázmér	Szent Kázmér, választott magyar király, Erzsébetnek, Albert magyar király leányának fia
Kinga	Boldog Kinga, Boleslaw házastársa, szűz, és Szent Margit nővére
Lajos	Szent Lajos, Toulouse-i püspök, Máriának, V. István magyar király leányának fia
László	Szent László, Magyarország királya
Margit	Szent Margit, IV. Béla magyarországi király leánya
Margit	Szent Margit, a skótok királynéja
Márk	A kassai vértanúk: Körösi Márk, esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért a Jézus Társaságának tagjai
Máté	Boldog Eskandélyi Máté, magyar vértanú, remete
Menyhért	A kassai vértanúk: Körösi Márk, esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért a Jézus Társaságának tagjai
Mór	Boldog Mór, pécsi püspök
Móric	Boldog Csáki Móric, dominikánus
Özséb	Boldog Özséb, esztergomi kanonok, Remete Szent Pál rendjének első provinciálisa
Pál	Magyar Szent Pál, a prédikátorok rendjének első magyarországi provinciálisa
Péter	Thomasius Szent Péter, kármelita, apostoli követ Magyarországon
Piligrim	Szent Piligrim, passau-i püspök, Magyarország apostola
Salamon	Szent Salamon, Magyarország királya
Sebestyén	Boldog Sebestyén, esztergomi érsek
Szádok	Boldog Szádok, vértanú a prédikátorok rendjéből
Szalomea	Boldog Szalomea, Kálmán magyar királyfi házastársa